

Tehtaankadulta Sanomataloon

Nelosen ja Helsingin Sanomien uutistoimitusten
yhdistäminen televisiotoimittajien silmin

Journalistiikan pro gradu -tutkielma
Sara Malmberg
Viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty HUMANISTINEN	Laitos – Department Viestintätieteiden
Tekijä – Author Sara Malmberg	
Työn nimi – Title Tehtaankadulta Sanomataloon: Nelosen ja Helsingin Sanomien uutistoimitusten yhdistäminen televisiotoimittajien silmin	
Oppiaine – Subject Journalistiikka	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Heinäkuu 2013	Sivumäärä – Number of pages 84 + liite
Tiivistelmä – Abstract <p>Nelosen uutiset yhdistyi Helsingin Sanomien toimituksen kanssa joulukuussa 2012. Tässä tutkimuksessa selvitettiin, miten televisiotoimittajat kokivat toimitusten yhdistämisen muutama kuukausi Sanomataloon muuton jälkeen. Tarkastelun kohteena oli myös se, mitä tapahtuu, kun organisaatiot yhdistetään ja kaksi toimituskulttuuria kohtaa. Tutkimusta varten haastateltiin helmi-maaliskuussa 2013 kahdeksaa entistä Nelosen uutisten toimittajaa, jotka työskentelivät nyt Helsingin Sanomien toimittajina sekä kahta heidän esimiestään.</p> <p>Toimitusten välinen yhteistyö on ollut jo pitkään tuttua suomalaisille tiedotusvälineille. Tällä on haluttu tehostaa toimintaa ja parantaa journalismia. Yhteistyön on pelätty kaventavan näkökulmia, koska samoja juttuja on tarjottu eri kanavista. Toisaalta parhaimmillaan sen on toivottu antavan lisäresursseja entistä laadukkaampaan journalismiin.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittivat, että Nelosen uutisten televisiotoimittajien ja Helsingin Sanomien lehtitoimittajien yhteistyö oli vasta alussa. Pysyviä, hyväksi todettuja toimintatapoja oli ehtinyt syntyä hyvin vähän. Aikaisempaa pidemmän lähetyksen tekeminen oli televisiotoimittajille raskasta, koska Helsingin Sanomien lehtitoimittajista ei vielä ollut suurta apua lähetyksen tekemisessä. Sanomatalon kulttuuri nähtiin myös hierarkkisempänä ja jäykempänä kuin se, johon neloslaiset olivat tottuneet. Tehtaankadun vanhasta toimituksesta kaivattiin tiivistä yhteishenkeä ja dynaamisuutta. Televisiotoimittajat kokivat toimitusten yhdistämisen kuitenkin järkevänä ja yhteiseltä tulevaisuudelta odotettiin paljon.</p>	
Asiasanat – Keywords Konvergenssi, monimediallisuus, monikanavallisuus, televisiouutiset, sanomalehti, journalismi	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 MEDIATALOJEN UUDET TEMPUT.....	4
2.1 Omistuksen keskittyminen	4
2.2 Sanoma haluaa oman televisiokanavan.....	5
2.3 Konsernijournalismi ja toimitusten yhteistyö	7
2.4 Muu aikaisempi monimediayhteistyö Suomessa	10
2.5 Kuinka Nelosen uutiset ja Helsingin Sanomat löysivät toisensa?	15
2.6 Yhteistyön seuraukset	18
3 TYÖNTEKIJÄ KESKELLÄ MEDIAMURROSTA	21
3.1 Monimediatoimittaja muovaa ja muotoilee	22
3.2 Kun kaksi toimituskulttuuria kohtaa	24
3.3 Onnistuneen muutoksen edellytykset.....	26
3.4 Asiantuntijaorganisaatio.....	29
3.5 Muutosvastarinnasta voi olla myös hyötyä.....	29
3.6 Uudessa työympäristössä	30
4 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ.....	32
4.1 Haastatteluvalmistelut	32
4.2 Tutkimushaastattelut Sanomatalossa	33
4.3 Teemasta toiseen haastateltavan ehdoilla.....	34
4.4 Toimittajien anonymiteetti	35
5 ANALYYSI	37
5.1 Ei mikään uutinen	37
5.2 Vihdoin uutistaloon.....	38
5.3 Kertomisesta ja kuulemisesta.....	40
5.4 Tekniset ongelmat varjostavat toimittajien työtä.....	43
5.5 Suuren talon edut.....	44
5.6 Nelosen uutistoimitus hajautettiin.....	46
5.7 Hierarkia hirvittää	51
5.8 Omat välineet	52
5.9 Yhteistyö vielä alkumetreillä	53

5.10 Lehtitoimittajat tv-työhön – uhka vai mahdollisuus?.....	58
5.11 Uutisten jakautuminen televisioon ja lehteen	59
5.12 Kiirettä, stressiä ja työvoimapulaa	62
5.13 Uudistunut uutislähetys	64
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	68
6.1 Toimituskulttuurien sovittaminen yhteen ei ole helppoa	69
6.2 Tuleeko hyvä vai paha kakku?	72
LÄHTEET	77
LIITE 1: Sanoma Newsin organisaatiokaavio	85

1 JOHDANTO

Kesällä 2012 katselin Nelosen uutisten tarkkaamon lukuisilta televisioruuduilta yksin mikrofoniin kanssa pönöttävää toimittajaa, jonka tunnistin Helsingin Sanomien kolumnikuvasta. Hän seisoj jossain päin maailmaa ja antoi ehkä elämänsä ensimmäistä raporttia suorassa lähetyksessä. Asetelma tuntui hassulta: samaan aikaan toimittaja oli hyvin kokenut ja samalla aivan uudentlaisissa tehtävissä omassa ammatissaan.

Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajien käyttäminen Nelosen uutisten lähetyksissä oli ensimmäisiä konkreettisia toimintatapoja toimitusten pysyvässä yhteistyössä. Nelosen uutiset tarvitsi kuitenkin aina kirjeenvaihtajan käyttämiseen luvan heidän kotitoimituksestaan Helsingin Sanomista. Heitä ei saanut työllistää liikaa. Olihan toimittajilla lehtijuttukin kirjoitettavanaan.

”Milloin Nelonen muuttaa Sanomataloon?” oli yleisin kysymys toimittajatutuiltani, kun kerroin tuona kesänä työskenteleväni Nelosen uutisissa. Koko kesä puhuttiin yhdistymisestä Helsingin Sanomiin myös Nelosen uutistoimituksen sisällä. Ilmapiiri oli odottava. Nelosella yksikään toimittaja tai kuvaaja ei tuntunut tarkkaan tietävän, mitä oltiin lähdössä tekemään.

Nelosen ja Helsingin Sanomien toimitusten yhdistymisessä on ollut ennen kaikkea kyse kahden toimituskulttuurin kohtaamisesta. Lehtiuutisia ei tehdä samaan tapaan kuin televisiouutisia. Televisiota varten pitää miettiä paljon enemmän uutisen kuvitusta kuin lehdessä. Aiheen kuvallisuuden voisikin sanoa olevan yksi televisiouutiskriteeri. Helsingin Sanomien ja Nelosen uutisten toimituksilla on ollut myös iso kokoero. Nelosen uutislähetykset ovat syntyneet vuosikaudet pienen ryhmän yhteistyönä. Muutaman kymmenen ihmisen toimitus mahtui Tehtaankadun tiloissa yhteen huoneeseen ja aamupalavereitakin oli vain yksi. Helsingin Sanomiin kuului ennen Nelosen muuttoa vajaat 300 toimittajaa. He veivät Sanomatalossa useamman kerroksen.

Kun uutinen toimitusten yhdistymisestä oli tullut julki syksyllä 2011, Nelosen uutisten päätoimittaja Eero Hyvönen kertoi Journalistin haastattelussa tämän tarkoittavan, että Nelosen uutisten toimittajat ryhtyvät tekemään printtiä ja Helsingin Sanomien toimittajat tv-uutisia (Aro 2011). Muistankin, kuinka seuraavana kesänä eräs tuttu Helsingin Sanomien toimittaja innostuneena kertoi, kuinka hänkin oppii pian televisiojutun tekemisen. Tuttavani oli tehnyt koko uransa lehtitoimittajana. Ajattelin sen kuultuani, että korvataankohan meidän televisiotoimittajien ammattitaito nopeastikin lehtitoimittajilla. Mihin meitä enää siellä tarvittaisiin?

Virallisesti Nelosen ja Helsingin Sanomien uutistoimitukset yhdistyivät vuoden 2013 alussa, mutta käytännössä yhdistyminen tapahtui jo 3.12.2012, kun Sanomatalosta lähetettiin ensimmäinen uutislähetys. Vuodenvaihteessa 2012–2013 Sanomatalossa myllättiin läpi uudistuksia, joista Nelosen uutisryhmän muutto taloon ei suinkaan ollut ainoa: loppusyksystä 2012 Helsingin Sanomien verkkosivut muuttuivat osittain maksulliseksi ja tammikuussa 2013 lehti vaihtoi ulkoasunsa broadsheetistä tabloidiin. Varsinkin jälkimmäinen muutos tehtiin valtavalla mainoskampanjalla ja sivukokoaan pienentänyt Helsingin Sanomat sai paljon huomiota. Itse ihmettelin, miksi kaikki uudistukset haluttiin tehdä kerralla.

Tässä työssä keskityn näistä uudistuksista juuri Nelosen uutisten ja Helsingin Sanomien toimitusten yhdistymiseen ja tarkastelen muutosta nimenomaan televisiotoimittajien¹ silmin. Olen haastatellut kahdeksaa entistä Nelosen uutisten toimittajaa selvittääkseni, kuinka he ovat kokeneet yhdistymisen ja miten heidän työnsä on muuttunut. Toimittajien lisäksi olen haastatellut vastaavaa päätoimittajaa Mikael Pentikäistä ja päätoimittaja Eero Hyvöstä kuullakseni heidän näkemyksensä uudistuksesta. Käyn läpi teemahaastattelujen vastaukset ja teen niistä laadullisen sisällön analyysin. Tarkastelen haastattelujen perusteella myös kahden toimituskulttuurin kohtaamista ja yritystä löytää yhteistä tapaa toimia. Lisäksi vertaan tätä yhden mediakonsernin sisällä tapahtuvaa välineiden

¹ Tutkielmassani kutsun haastateltaviani ajoittain Nelosen uutistoimittajiksi, vaikka virallisesti he ovatkin Helsingin Sanomien toimittajia, jotka tekevät Nelosen televisiouutisia. Käytän tätä nimikettä vain selvittääkseni, keitä tarkoitan eli erotaakseni heidät Helsingin Sanomien muista toimittajista.

yhteen hioutumista yleiseen media-alan konvergenssiin. Konvergenssillä tarkoitetaan rajojen hämärtymistä ja media-alan sisäisten erojen häviämistä (Aslama & Kivikuru 2003, 279). Sillä viitataan myös media-alan samankaltaistumiseen ja yhdentymiseen niin teknologisesti, taloudellisesti, omistuksellisesti kuin sisällöllisestikin (Herkman 2003, 151).

Tutkielman aluksi käyn läpi, miten median murros ja sen vaikutukset ovat näkyneet suurissa mediayhtiöissä konvergenssinä. Kuvaan sitä, miten toimitusten välistä yhteistyötä on lisätty aikaisemmin ja kerron, kuinka Nelosen uutiset ja Helsingin Sanomat päätyivät yhteen. Kolmannessa luvussa menen sisään toimituksiin ja kuvailen, miten nämä media-alan muutokset näkyvät toimittajan arkipäivässä ja miten niiden on uskottu vaikuttavan journalismiin.

Teoriaosuudessa keskityn myös siihen, mitä kahden organisaation yhdistyminen voi merkitä työntekijöille ja kuinka he sopeutuvat uuteen työkuultuuriin.

Tutkielman metodeja avaavassa luvussa neljä. Lopuksi teen analyysin Nelosen uutistoimittajien haastatteluvastauksista ja kerron tämän perusteella tekemistäni johtopäätöksistä.

2 MEDIATALOJEN UUDET TEMPUT

Organisaatiopsykologi Antti Aron (2002, 11) mukaan informaatioajalla työelämässä on tapahtunut entistä enemmän muutoksia, jotka ovat olleet myös aikaisempaa suurempia. Yhteiskunnan muutokset ovat näkyneet yhtä lailla suomalaisissa media-alan yhtiöissä. Lehtitalot ovat joutuneet tiukkoihin paikkoihin niin 1990-luvun laman kuin vuonna 2008 alkaneen taantuman myötä. Toimituksissa on jouduttu miettimään uudenlaisia tapoja toimia (Aslama & Kivikuru 2003).

2.1 Omistuksen keskittyminen

Yksi keino tuotannon tehostamiseen on ollut keskittäminen eli kustannushyötyjen hankkiminen useamman lehden omistamisesta. Keskittäminen alkoi, kun suuret ja vahvat lehtitalot ostivat pieniä paikallislehtiä ja vahvistivat näin omaa valtaansa. Pienten lehtien ostaminen on ollut suhteellisen helppoa, koska paikallislehdistä on tullut heikkoja mainostajien siirryttyä suurten lehtien sivuille. Kun pieni lehti ei ole enää pärjännyt, vaihtoehdot ovat käyneet vähiin: lehti on pitänyt lopettaa kokonaan tai myydä isolle lehtitalolle. (Nieminen & Pantti 2009, 78.)

Mainostajia on kadonnut myös lehdiltä sähköisille medioille, koska uusien teknisten laitteiden myötä ihmisten tapa käyttää mediaa on muuttunut (Olkinuora 2006, 5). Uusista medioista varsinkin internet on vienyt sekä lukijoita että mainostajia pois paperilehdiltä (Väliverronen 2009). Tämä on ohjannut lehtitaloja kiinnostumaan myös muiden uutisvälineiden omistuksesta (Jyrkiäinen ja Savisaari 1994, 59). Sähköisiin medioihin satsaaminen on tuntunut mediayhtiöistä myös tulevaisuuden kannalta turvallisemmalta, kun printtimedioilla on alkanut mennä heikommin. Pikkuhiljaa keskittymisessä ei siis ole ollut kyse pelkästään *monokeskittymisestä* eli yhden yhden alan toimijoiden haalimisesta saman katon alle vaan myös *monimediakeskittymisestä*. (Nieminen & Pantti 2009, 78–79.) Useamman

jakelukanavan kuulumista samalle omistajalle kutsutaan myös *horisontaaliseksi keskittymiseksi* (Kunelius 2004, 87).

Televisiokanava Nelonen on osa suurta Sanoma-konsernia, joka toimii 22 maassa. Sanoma on paraatiesimerkki omistuksen keskittymisestä, sillä konserniin kuuluu sanomalehtiä, digitaalisia palveluja, televisiokanavia, oppimiskursseja ja aikakauslehtiä (Sanoma View 2011).

Vuonna 2003 Pertti Näränen kutsui Sanoman tyyliä konservatiiviseksi, koska yhtiö ei ollut mahdollisuuksista huolimatta lähtenyt monistamaan ja jakamaan sisältöjään eri välineille. Tuolloin konvergenssi näkyi lähinnä taloudellisena keskittymisenä, yhtiöiden kansainvälistymisenä ja strategioiden yhtenäistämisenä. Vaikka kuluttajatkin käyttivät tuolloin kännykkää etupäässä vain puhelimenä, jolla voi soittaa, Näränen epäili, että tulevaisuudessa voi olla toisin ja Sanomakin hyödyntää konvergenssiä enemmän (Näränen 2003, 160, 165).

Lähes kymmenen vuotta myöhemmin Nelosen uutisten mukana tullut Helsingin Sanomien päätoimittaja Eero Hyvönen (2012) kirjoitti kolumnissaan, kuinka moni saa nykyään tuoreet uutiset suoraan taskuunsa. Uutisia seurataan eri tavalla kuin ennen ja juuri ihmisten muuttuneet tavat johtivat Hyvösen mukaan Helsingin Sanomien vuodenvaihteen 2012–2013 uudistuksiin. Lehden verkkouutisista oli tullut niin suosittuja, että niistä ryhdyttiin ottamaan maksua ja suuri broadsheet-ulkoasu nähtiin tarpeelliseksi vaihtaa modernimpaan tabloidiin. Samalla Nelosen uutisista haluttiin tehdä enemmän kuin uutistapahtumien kuvittaja. Hyvönen kirjoitti uusien lähetysten olevan entistä keskustelevimpia, millä pyrittiin synnyttämään puheenaiheita.

2.2 Sanoma haluaa oman televisiokanavan

Vuonna 1997 aloittanut Sanoma Oy laittoi Suomen televisiojärjestelmän uusiksi aloittamalla oman kanavansa Nelosen. Tätä ennen televisiotoiminta oli ollut lähinnä Yleisradion ja MTV:n pyörittämää (Wiio 2003, 117).

Suomen ensimmäiset televisiolähetykset alkoivat vuonna 1956. Niitä tekivät yksityiset toimijat Tekniikan edistämisseiliö (TES) ja tamperelainen Tamvisio. Vuoden päästä perässä tuli Yleisradio, joka laajensi radiotoimintaansa television puolelle. Vuonna 1964 Yleisradio osti TESin ja Tamvision ja samalla TV1 sai rinnalleen toisen kanavan, TV2:n. (Wiio 2003, 121–123.)

Vuonna 1985 MTV Oy, Yleisradio ja Nokia Oy perustivat yhdessä Kolmostelevision, jonka ohjelmia näytettiin kolmannella kanavalla. MTV oli aloittanut jo paljon tätä ennen, vuonna 1957, omien televisio-ohjelmiansa esittämisen Yleisradion kanavilla. Kun Yleisradio ja Nokia myivät omat osuutensa Kolmostelevisiosta MTV:lle vuonna 1993, MTV siirsi kaikki ohjelmansa omalle kanavalleen. (Wiio 2003, 117–118.)

Myös Sanoma Oy oli ollut toiveissa saada televisiokanavan ja se olikin havitellut aikoinaan Kolmoskanavan omistusta. Jäätyään tästä kelkasta pois, Sanoma käynnisti televisiotoiminnan kaapeliverkossa. (Hellman 1999, 197–199.) Vuonna 1996 viimein myös Sanoman omistama Ruutunelonen sai toimiluvan ja yhtiö pystyi aloittamaan lähetykset omalla valtakunnallisella kanavalla. Sanomasta tuli tuolloin myös ensimmäinen suomalainen mediakonserni, jonka omistuksessa oli sekä valtakunnallinen televisiokanava että sanomalehti. (Herkman 2005, 90–91.) Kilpailevalle mediatalo MTV:lle tämä merkitsi, että mainosrahoitteisesta valtakunnallisesta kanavasta, Nelosesta oli tulossa sen ensimmäinen kaupallinen kilpakumppani. Seuraavana vuonna MTV Oy ja Aamulehti sopivatkin yhdistymisestään ja maahan syntyi ensi kertaa kolmen julkaisukanavan – television, radion ja lehden – sisältävä mediatalo. Aamulehti-yhtymä oli halunnut tehostaa osaamistaan hankkimalla televisiotoimintaa saman katon alle. Radiotoimintaa sillä oli jo ollut vuodesta 1989 ja MTV:n kanssa fuusioitumisen myötä yhtiö omisti lähes puolet maan ensimmäisestä kaupallisesta valtakunnallisesta radiokanavasta Radio Novasta. (Jyrkiäinen 1997, 91–94.)

Nelosen uutislähetykset aloitettiin vuoden 1998 alussa ja niitä tehtiin kanavan linjan mukaan nuorille kaupunkilaisille. Tämä näkyi arkisten uutisaiheiden suosimisessa, mutta myös rikosaiheet ovat olleet alusta asti Nelosen uutisille

tyypillisiä. Toimitus on tehnyt lukuisia rikosuutisskuuppeja. (Lahdenmäki 2010, 11–13). Uutislähetysistä on haluttu tehdä ihmisläheisempiä kuin kilpailevien televisioyhtiöiden uutiset ja lähetysten visuaalisuuteen on kiinnitetty paljon huomiota (Kaarlela 2004, 49). Tavoiteltu ihmisläheisyys näytti toteutuvan ainakin vuonna 2002, kun Liikenne- ja Viestintäministeriön teki raportin, jossa vertailtiin eri kanavien pääuutislähetysviikkoa. Nelosen uutisten katsottiin raportin mukaan tuovan eniten esiin ”tavallisen ihmisen” näkökulmaa uutisaiheissa. (Aslama & Wallenius 2003, 93.)

Nelosen periaatteena on ollut alusta asti ostaa suurin osa ohjelmista ulkoisilta tuotantoyhtiöiltä. Kanava on kuitenkin halunnut tuottaa itse omat uutisensa ja joitain ajankohtaisohjelmia. (Soramäki 2007, 89.) Juuri itse tuotetut uutiset toivat uskottavuutta Neloselle, jonka ohjelmiston alkutaival oli alkanut muuten takkuisesti (Hujanen 2007, 116). Konserni on itsekin jälkeinpäin myöntänyt alkuaikojensa ohjelmiston rakentamisessa ja kuvannut kasvaneensa ”haparovasti aloittaneesta yrittäjästä monipuoliseksi kanavahaastajaksi” (Sanoma 2002a).

Väliaverron (1997, 3) kirjoitti Nelosen aloitettua toimintansa vuonna 1997, että kanava osoittaa mainoksissaan nuorten ja kaupunkilaisten olevan sen kohderyhmää, mutta sisältö tuntuu enemmän puhuttelevan keski-ikäisiä. Kanavan alkuaikojista Väliaverron moitti myös Nelosen tapaa käyttää juontajina ja toimittajina kuluneita julkisuuden henkilöitä sen sijaan, että se olisi luonut uusia tunnettuja hahmoja. Alkuaikoina ruudussa näkyvät esimerkiksi Lola Odusoga, Juha Föhr ja Mattiesko Hytönen (Kaarlela 2004, 34). Kiinnostavaa olisi saada tietää, mitä Väliaverron mahtoi ajatella 15 vuotta myöhemmin, kun Marco Bjurströmin ja Katja Ståhlin julkistettiin olevan Nelosen uudet uutisankkurit.

2.3 Konsernijournalismi ja toimitusten yhteistyö

Jo monta vuotta sitten Jyrki Jyrkiäinen (1997, 91) on kiteyttänyt mediatalojen yhdistämisen näin: ”Tällöin sulautetaan eri toimialoilla hankittua erityyppistä osaamista yhteisosaamiseksi, jota lähdetään jalostamaan.”

Suomessa lehtitalot ovat hankkineet yhteistyökumppaneita sekä saman konsernin sisältä että sen ulkopuolelta. Tällä on tavoiteltu entistä parempia taloudellisia säästöjä ja parempaa journalismia. (Raittila & Kupari 1999, 14–15.) Yhteistyötä on vauhdittanut tekniikan digitalisoituminen, jonka myötä journalististen sisältöjen jakaminen on muuttunut helpommaksi (Nieminen & Pantti 2009, 70; Raittila & Kupari 1999, 14–15; Pietilä 2007, 227).

Eeva Sederholm (2002, 53–55) kuvailee neljää erilaista lehtitalojen tapaa tehdä yhteistyötä: Yksi on yhteiset Helsinki-toimitukset eli pääkaupungissa sijaitseva toimitus tuottaa sisältöjä, jotka julkaistaan useissa konsernin lehdissä. Toinen tapa jakaa aineistoja on tehdä yhdessä päivittäisiä yhteissivuja tai harvemmin ilmestyviä teemasivuja, jotka julkaistaan kaikissa yhteistyölehdissä. Yhteisiä juttuja voivat tehdä joko toimittajat omista toimituksista käsin tai niitä varten voi olla erillinen toimitus. Kolmas tapa on juttuvaihto eli lehdet käyttävät vapaasti toistensa aineistoja. Viimeisenä Sederholm mainitsee vielä juttutorit, joissa lehdet tarjoavat maksullista sisältöään muiden käyttöön.

Myös Raittila ja Kupari (1999, 16–21) ovat kirjoittaneet yhteistyön eri muodoista. He mainitsevat juttuvaihtojen ja yhteistoimitusten lisäksi myös yhteiset esimiehet, arkistot ja grafiikan. Aineistojen jakamista lehdiltä toiselle on yritetty tehdä mahdollisimman helpoksi myös yhdenmukaistamalla lehtien ulkoasuja ja ottamalla käyttöön sama toimitusjärjestelmä, kuten esimerkiksi Karjalainen, Keski-suomalainen ja Savon Sanomat ovat tehneet (Tiihonen 2003, 139).

Kyse ei ole ollut pelkästään lehtien välisestä yhteistyöstä, vaan jotkut lehdet ovat ryhtyneet tekemään yhteistyötä myös paikallisradioiden kanssa ja televisiotoiminnan kanssa (Heinonen 1999, 8). Koska sisältöjen jakaminen on ollut yksinkertaista ja tehokasta, tuotteita on haluttu tarjota mahdollisimman monesta eri julkaisukanavasta ja näin tehdä parempaa tulosta. Sama sisältö on

vain muokattu jokaiselle välineelle sopivaan muotoon (Aslama & Kivikuru 2003, 278).

Mediakonsernien sisäistä yhteistyötä ovat kuitenkin rajoittaneet erilaiset seikat, kirjoittaa Juha Herkman (2009, 42). Ensimmäisenä hän mainitsee sisäisen kilpailun saman konsernin uutismedioiden välillä, toisena toimittajien vastahakoiset asenteet yhteistyötä kohtaan. Toimittajat eivät ole innostuneet ajatuksesta, että heidän juttunsa olisivat vapaasti muokattavissa ja julkaistavissa konsernin eri medioissa. Tämän ymmärtää jo ihan siitäkkin syystä, että harvemmin toimittaja taitaa saada korvauksia jutun käyttämisestä useammassa julkaisussa.

Nelosen uutisillakin on ollut yhteistyökuvioita sanomalehtien kanssa.

Esimerkiksi vuoden 2000 marraskuussa Nelonen aloitti erilliset Talousuutiset yhteistyössä saman konsernin Taloussanomien kanssa. Pari vuotta myöhemmin, vuonna 2002 Taloussanomien ryhtyi tuottamaan kokonaan Nelosen Talousuutisia. (Sanoman vuosikertomukset 2000, 2003.) Tämä tarkoitti, että Nelonen vastasi vain uutislähetysten televisioinnista, muuten Taloussanomien tuotti uutisten sisällön (Sanoma 2001). Nelosen Talousuutiset kuitenkin lopetettiin vuonna 2005. Yhteistyö Taloussanomien kanssa jatkui tämän jälkeen siten, että lehti teki Nelosen uutislähetysten sisään talousjuttuja. (Nieminen 2006, 34.)

Parantaakseen uutisointiaan Pohjois-Suomesta Nelosen uutiset haki maaliskuussa 2003 apuvoimia Kaleva-lehden toimituksesta. Lehden kanssa tehty yhteistyösopimus tarkoitti joidenkin Kalevan toimittajien kouluttamista televisiotyöhön. Näin Kalevan toimituksesta tuli Nelosen uutisten aluetoimitus, josta saatettiin tehdä alueellisia uutisjuttuja lähetyksiin. Samana vuonna Nelosen uutiset aloitti myös aluetoimitusyhteistyön TV-Tampereen kanssa. (Sanoma 2002b.)

Myös Nelosen urheilu-uutiset sai lisävoimia Ilta-Sanomilta, kun vuoden 2004 helmikuussa urheilutoimitusten toimittajat ryhtyivät yhdessä tekemään television urheilu-uutislähetystä. Ilta-Sanomien toimituspäällikkö Antti Virolainen kehui Nelosen uutisia hyväksi aisapariksi, koska tämä oli nuorekas ja seurasi sopivia urheilulajeja. Lähetysten nimeksi tuli IS Urheilu-uutiset. Ensimmäinen

yhteislähetys lähetettiin Sanomatalosta, mutta jatkossa uutiset kuvattiin Nelosen Tehtaankadun uutisstudiossa. (Sanoma 2004.)

Kun yhteistyö oli alkamassa Ilta-Sanomien kanssa, Virolainen kertoi tiedotteessa yhteistoimituksen rituaaleista. Tarkoituksena oli, että aamuisin toimitukset sopisivat keskenään aiheista ja Nelosen kuvaaja lähetettäisiin Ilta-Sanomien urheilutoimittajan mukaan keikalle. Nelosen toimituksessa televisiojuttu koottiin Ilta-Sanomien toimittajan tiedoista. Virolaisen mukaan tämä merkitsi lehtitoimittajille uutta ajattelumallia, koska juttu tulisi julki televisiosta jo illalla perinteisen aamulla julkaistun lehden lisäksi. (Sanoma 2004). Ilta-Sanomien ja Nelosen uutisten yhteistyöhön liittyi siis julkaisemisperiaatteisiin liittyviä muutoksia. Lehtitoimittajien oli tavallaan totuteltava ajatukseen, että aamun lehdessä oma uutinen olisi jo vanha. Internetuutisoinnin lisääntyttä ajattelutapa on tullut pikku hiljaa tutuksi kaikille uutistoimittajille.

2.4 Muu aikaisempi monimediayhteistyö Suomessa

Tarkastelen seuraavaksi Suomessa aikaisemmin toteutuneita toimitusten välisiä yhteistyökuvioita, vaikka niissä ei olisikaan aina ollut kysessä varsinainen toimitusten yhdistyminen kuten Nelosen uutisten ja Helsingin Sanomien tapauksessa. Olennaista seuraavissa esimerkeissä on, että niissä on ollut mukana sähköisen median toimitus.

Yleisradion Radio Keski-Suomen ja Keski-Suomen alueellisten tv-uutisten toimitukset kokeilivat ensi kertaa yhteistyötä vuonna 2000. Keijo Salokangas (2001) on tutkinut pro gradu -työssään, miten yhteistyö rakennettiin, miten se toteutui, millaisena tulevaisuus nähtiin ja kuinka toimittajat suhtautuivat yhteistyöhön. Tutkielman mukaan toimittajien asenteet yhteistyöhön olivat positiivisia. Aistittavissa oli kuitenkin varauksellisuutta pysyvää yhteistyötä kohtaan. Radion uutistoimituksella koettiin olevan omat, perinteiset tapansa tehdä työtä, mitä oli toimittajien mukaan vaikea mennä muuttamaan. Lisäksi toimittajien työnkuvan laajenemista vastustettiin jonkin verran. Pysyvää

yhteistyötä pidettiin haastavana uudistuksena, joka veisi aikaa eikä sen uskottu tuottavan parempaa journalismia. (Salokangas 2001, 74–75.) Nykyään kaikissa Yleisradion aluetoimituksissa radio ja televisio toimivat yhteistyössä ja televisiotoimittajilta vaaditaan radiotyön osaamista. Kuvaus- ja editointitaidotkin katsotaan televisiotoimittajalle eduksi ellei se jopa joissain pienimmissä toimituksissa ole edellytys.

Alma Media perusti vuosituhannen alussa verkon, radion, television ja mobiilin multimediatoimituksen (Alma Media 2000). Mimma Lehtovaaran (2006) pro gradu -tutkielma käsittelee tämän multimediatoimituksen aloittamista osana MTV3-kanavan uutisorganisaatiota. Tutkielma keskittyy toimituksellisen muutosprosessin johtamiseen. Lehtovaara toteaa MTV:n sisäisessä tiedotuksessa olleen puutteita ja tästä syystä työntekijät eivät saaneet selkeää käsitystä tapahtumista. Toimitusorganisaation muutokseen liittyi lisäksi esimiesongelmia. Lehtovaaran haastatteleman multimediatoimituksen henkilöstö koki, että esimiehiä oli liikaa ja heillä ei ollut yhteistä linjaa. Myös johtotaso tunsu, että yhteistyö toimi sekavasti. Oman tutkielmani kannalta on kiinnostavaa, kuinka Lehtovaaran haastattelu silloinen toimituspäällikkö kertoo tv-puolen toimittajien olleen vastahakoisia tekemään uutisia vieraisiin välineisiin. Hänen mukaansa televisiotoimitus tuntui jääneen irralliseksi multimediatoimituksesta ja toimittajia oli vaikea innostaa oppimaan uutta. Lehtovaara (2006, 64) päätteli tästä, että toimittajilla oli selkeitä ennakkosenteita uusia välineitä kohtaan ja uuden multimediatoimituksen tuomia muutoksia vastustettiin.

Tutkielmansa lopussa Lehtovaara luettelee tärkeitä muutosjohtamiseen liittyviä asioita. Näihin kuuluu muun muassa yhdenmukaisten ja selkeiden tavoitteiden linjaaminen, vastuuhenkilöiden valinta ja heidän toimenkuvien määrittäminen, hyvä suunnittelu, taloudellisten puitteiden huomioiminen, jatkuvan tiedonkulun varmistaminen, henkilöstön kuunteleminen ja muutokseen liittyvien syiden perusteleva heille, jämäkkä päätöksenteko ja epäkohtiin puuttuminen. (Lehtovaara 2006, 96-97.)

Lehtovaaran tutkielman kohteena olleeseen multimediatoimitukseen lisättiin hieman myöhemmin vielä saman konsernin lehti ja ryhdyttiin puhumaan

superdeskistä. Tällä haluttiin hyödyntää ”kaikki mahdolliset jakelutiet”. (Alma Media 2001.)

Jo vuonna 1999 Alma Media -konserniin kuuluvat Kauppalehti Oy ja MTV Oy olivat perustaneet yhteisen yhtiön, joka tuotti MTV3-kanavan Talousuutisia (Alma Media 1999). Pari vuotta myöhemmin kyseinen yhtiö siirtyi kokonaan Kauppalehden omistukseen ja samalla lähetyksen nimi vaihtui Kauppalehden Talousuutisiksi. Voimia yhdistämällä pyrittiin parantamaan talousuutisoinnin osaamista. Vuoden 2002 Alma Median vuosikertomuksessa Kauppalehden todetaan olevan monimediallisuudessaan kansainvälisestikin edelläkävijä ja, että ”siirtyminen tuotekohtaisesta toimituksesta yhteiseen monikanavatoimitukseen vaatii koulutusta ja ennakkoluulottomuutta”.

Kauppalehden Talousuutisten arki televisiotoimittajan näkökulmasta

Kauppalehden ja MTV3-kanavan talousuutisten toimitusten yhdistäminen on tämän tutkielman kannalta kiinnostavin esimerkki ja siksi syvennyn siihen muita esimerkkejä huolellisemmin. Kauppalehden Talousuutisten toiminnasta ei ole tehty julkista tutkimusta, joten haastattelin tätä tutkielmaa varten toimituksen entistä toimittajaa Panu Uotilaa.

Televisiotoimittajana toiminut Uotila (henkilökohtainen tiedonanto 13.12.2012) kertoo Kauppalehden tiloissa työskennelleen tv-ryhmän koostuneen seitsemästä televisiotoimittajasta ja kahdesta televisiokuvaaja-leikkaajasta. He tekivät kuuden ja puolen minuutin uutislähetystä, joka sisälsi kaksi isoa uutisjuttua, sähkeitä sekä suoran pörssikommentin Kauppalehden toimituksesta Esplanadilta.

Uotilan mukaan toimitus kokoontui aamuisin yhteiseen kokoukseen, jossa tehtävät jaettiin niin printtiväelle kuin televisioryhmällekkin. Jos kyseessä oli päiväkohtainen uutisaihe, keikalle lähti yleensä neljä henkilöä: lehtitoimittaja, televisiotoimittaja, lehtikuvaaja sekä televisiokuvaaja. Jos aihe taas oli ajattomampi, televisiotoimittaja sai Uotilan mukaan kaksi–kolme päivää aikaa tehdä uutisesta eri versiot televisioon, radioon ja lehteen. Hän ei koskaan joutunut tilanteeseen, että yhden päivän aikana olisi pitänyt tehdä sekä pitkä juttu lehteen että televisioon. Televisioon tehtiin Talousuutisten lisäksi erilaisia versioita myös

Kymmenen uutisiin, Seitsemän uutisiin ja joskus myös Huomenta Suomeen. Lisäksi televisiotoimittaja saattoi kirjoittaa pidempiä juttuja Kauppalehden aikakauslehteen Optioon. Uotila koki, että eri välineisiin versioiminen monipuolista työtä ja toi siihen mukavaa vaihtelua.

Kauppalehden Talousuutisten toimittajat olivat yksin vastuussa televisiojutuistaan. Vain lehteä tehneet toimittajat eivät yleensä hakeneet edes yksittäisiä kommentteja televisiota varten. Poikkeuksena olivat kiiretilanteet, jolloin aiemmin tv-ryhmässä työskennelleet printtitoimittajat saattoivat auttaa ja ottaa televisiota varten kommentit kuvaajan kanssa. Televisiotoimittajat ja lehtitoimittajat jakoivat kuitenkin tietojaan ja tekivät yhteistyötä esimerkiksi haastateltavien tavoittamiseksi. Lisäksi Uotila näki suurena hyötynä sen, että Kauppalehden kokeneilta taloustoimittajilta saattoi saada hyviä taustatietoja heidän omilta erikoisaloiltaan, jonka asioita he seurasivat.

Television talousuutislähetysten aiheet olivat Uotilan mukaan pitkälti samoja kuin Kauppalehdessä. Pitihän päivän kovimmat talousuutiset kertoa molemmissa välineissä. Sen sijaan omaan ideointiin perustuvat ajattomat jutut ideoitii välineen yleisön mukaan. Tämä tarkoitti, että televisioon tehtiin usein juttuja kuluttajanäkökulmasta, koska katsojien joukossa oli kaikenlaisia ihmisiä. Samasta aiheesta saattoi mennä vain lyhyt yksi–kaksipalstainen juttu lehteen. Vastaavasti Kauppalehden jutut tehtiin enimmäkseen talouden ammattilaisten näkökulmasta, koska lehden lukijakunta koostui heistä. Tällaisesta aiheesta meni usein vain pelkkä sähke televisioon, Uotila kertoo. Samaa korostettiin myös vuonna 2001 julkaistussa konsernin tiedotteessa, jossa kerrottiin multimediatuotuksen perustamisesta. Tiedotteen mukaan uutisten tekemisessä noudatetaan aina julkaisuvälineiden omia ehtoja (Alma Media 2001).

Televisiotoimittajana toimineen Panu Uotilan mukaan yhteistoimituksen johtaminen ei ollut yksinkertaista. Alkuun toimituksen *superdeskillä* oli vain yksi uutispäällikkö, joka jakoi tehtävät eri välineille. Tämä todettiin myöhemmin hankalaksi ja niin tv-ryhmä sai oman päällikkönsä. Toisaalta Uotila ei pitänyt päälliköiden lisäämistäkään vain hyvänä ratkaisuna. Hän kertoo, että joskus juttukeikalla kolmekin eri uutispäällikköä saattoi soittaa ja kysellä väliaikatietoja

tai antaa ohjeita. Tavoitteena oli, että Kauppalehden tv-ryhmän uutispäällikkö olisi pitänyt ajan tasalla muiden välineiden uutispäälliköitä printin ja television illan uutiskokouksissa, mutta kiiretilanteessa päälliköt soittelivat suoraan toimittajille, koska tiedonkulku useiden eri välikäsien kautta vei aikaa ja kasvatti väärinymmärrysten riskiä.

Vaikka Kauppalehden ja MTV3-kanavan yhteistoimitus toimi monta vuotta, pysyi Uotilan mukaan Esplanadilla selkeä jako lehtitoimittajien ja monimediatoimittajien välillä. Etenkään vanhempien lehtitoimittajien työssä televisiouutisten tekeminen ei saattanut näkyä mitenkään. Uotila kertoo toimituksessa olleen myös niitä lehtipuolen toimittajia, jotka näkivät televisiouutistoimituksen kilpailijana, joka yritti viedä heidän skuuppinsa. Tästä syystä omia skuuppeja saatettiin joskus yrittää pihdata seuraavaan aamun asti, ettei televisioryhmä saisi uutista illan lähetykseen. Toimituksessa käytiinkin erityisesti alkuaikoina jatkuvaa keskustelua siitä, kerrotaanko aiheesta ensimmäisenä illan televisiolähetyksessä vai aamun lehdessä, koska toiselle välineelle uutinen oli aina vanha. Uotilan mukaan päätoimittajien selkeä kanta oli, että skuupeistakin kerrotaan jo illan tv-lähetyksessä, mutta niitä laajennetaan aamun printissä. Tästä tuli osalle printtitoimittajista sellainen mielikuva, että ”tv-ryhmä kuorii kerman päältä”, Uotila kertoo.

Tuohon aikaan oli harvinaista, että esimerkiksi illan televisiolähetyksessä olisi mainostettu aamun lehteä samoin kuin nykyään MTV3 viittaa uutisissaan verkkosivuilta löytyvään lisätietoon. Joskus Kauppalehden skuuppia puffattiin jo illan televisiolähetyksessä. Uotilan mukaan tämä tuli entistä harvinaisemmaksi, kun MTV:n ja Kauppalehden omistukset eriytyivät. Kauppalehti ja MTV Oy erkanivat eri konserneihin vuonna 2005, kun Bonnier Ab osti Alma Medialta MTV Oy:n. Tästä huolimatta Kauppalehti jatkoi television talousuutislähetyksen tekemistä ulkoisena tuontantoyhtiönä. Yhteistyö ja Kauppalehden Talousuutiset lopetettiin kuitenkin vuonna 2009 osana MTV:n tehostamistoimia. (Alma Media 2009.)

2.5 Kuinka Nelosen uutiset ja Helsingin Sanomat löysivät toisensa?

Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinen kertoi helmikuussa 2013 tekemässani haastattelussa Nelosen uutisiin liittyvien yhteistyösuunnitelmien hautuneen jo vuosia. Lopullisen yhdistymispäätöksen taustalla oli hänen mukaansa monia syitä, joista keskeisimpiä olivat toimialan murros ja yhtiön pyrkimys lisätä eri medioiden yhteistyötä. Uutistoimitusten yhdistäminen nähtiin hyvänä mahdollisuutena vastata median uuteen aikakauteen. Myös talon ulkopuolelle haluttiin näin viestiä, että alan murroksen kanssa oltiin tosissaan. Media-alan uudet vaatimukset tarkoittivat, että Helsingin Sanomat tarvitsi parempia sähköisiä palveluita, kuten muun muassa mahdollisuutta tarjota liikkuvaa kuvaa lukijoille. Myös toimittajille haluttiin tarjota mahdollisuutta työskennellä monikanavaisesti, Pentikäinen kertoo. Lisäksi Helsingin Sanomien sisältöä oli tarve päästä markkinoimaan uudella tavalla, televisiossa. Viimeisenä syynä vastaava päätoimittaja mainitsee halun tehostaa toimintaa. Esimerkiksi kahta päällekkäistä uutissuunnittelukoneistoa ei nähty tarpeellisena ja kirjeenvaihtajia haluttiin hyödyntää eri välineissä. (Pentikäinen 26.2.2013.)

Myös Nelosen uutisten päätoimittaja Eero Hyvönen (26.2.2013) korosti haastattelussani Helsingin Sanomien tarvetta vastata digitaalisten palveluiden kysyntään ja Nelosen mahdollisuutta tarjota video-osaamista. Hyvösen mukaan verkkovideoiden hyvä puoli on se, ettei niihin tarvita toimilupia eli videoita voidaan tuottaa rajattomasti. Sanomatalossa olikin heti ryhdytty kokeilemaan uudenlaisia verkkovideopalveluita: helmikuussa 2013 Helsingin Sanomien verkkosivuilta saattoi katsoa paitsi uutisvideoita myös Videoanalyysin ja HS-Uutispöydän. Videoanalyysissä Helsingin Sanomien toimittajat käsittelivät ajankohtaisia ilmiöitä muutaman minuutin pituisella videolla. HS Uutispöytä oli puolestaan pidempi keskusteluohjelma, jossa ruodittiin viikon puhutuimpia uutisaiheita.

Nelosen uutisilla oli omalla tahollaan tarvetta journalistiseen tukeen.

Tehtaankadulla Nelosen toimitus oli Hyvösen mukaan tehokas, mutta esimerkiksi

ulkomaan uutisointi oli jäänyt heikoksi. Tästä syystä Hyvönen mainitsikin Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajat olennaisena ja ensimmäisenä isona apuna Nelosen uutisille. Television tekeminen oli myös kallista. Hyvösen mukaan odotuksissa oli, että toimitusten yhdistäminen toisi taloudellista tehokkuutta ajan mittaan, kun päällekkäistä työtä voitaisiin yhdistää.

Helsingin Sanomien piti ryhtyä tuottamaan Nelosen uutisia jo 1990-luvun puolivälissä, mutta Nelonen oli pitänyt sopimusta liian kalliina ja ryhtyi tekemään uutisia itse (Nieminen 2006, 30). Martta Niemisen pro gradu -työstä selviää, että tämä oli jäänyt vaivaamaan silloista Helsingin Sanomien vastaavaa päätoimittajaa Janne Virkkusta. Toisaalta Virkkunen oli ollut huolissaan siitä, miten Helsingin Sanomien toimitus olisi suhtautunut televisiouutisten tekemiseen samassa talossa. Hän epäili, että johdon olisi kuviteltu pitävän printtimediaa aikansa eläneenä. (Nieminen 2006, 31.)

Vuosien varrella yhteistyötä oli yritetty lisätä, mutta matkan varrelle oli mahtunut myös ”jääkausia”, Pentikäinen kertoi haastattelussani. Kun hän itse aloitti tehtävässään vuonna 2010, hän oli valmis ryhtymään viimein toimeen. Niemisen (2006, 7) mukaan Pentikäinen oli ollut vetämässä Helsingin Sanomia kohti monimediallisuutta jo vuonna 2004 toimiessaan Sanoma Osakeyhtiön (nyk. Sanoma News) toimitusjohtajana. Pentikäinen uskoi tuolloin, että muutaman vuoden kuluttua suurin osa Helsingin Sanomien toimittajista tekisi juttuja useampaan välineeseen.

Helsingin Sanomien ja Nelosen uutisten ensimmäinen yhteistyöprojekti oli vuoden 2004 eurovaalien aikaan järjestetyt ehdokastentit (Nieminen 2006). Martta Nieminen tutki pro gradu -työssään, miten toimittajat kokivat tuolloin toimitusten yhteistyön. Tutkimus on olennainen oman tutkimusaiheeni kannalta. Sen tulokset osoittavat, että yhteistyöhalukkaimpia olivat nuoret ja naistoimittajat sekä Nelosen työntekijät. Toisaalta kukaan Niemisen haastattelemissa toimittajista ei halunnut ryhtyä tekemään sekä televisiouutisia että lehteä. Jotkut Nelosen toimittajista pelkäsivät, että tulevaisuudessa toimitukset yhdistettäisiin siten, että Helsingin Sanomat hoitaisi kaiken toimituksellisen työn. Sanomatalossa nopeatahtiset Nelosen uutiset herättivät puolestaan epäilystä, koska Helsingin Sanomien hidasta

ja konservatiivista journalismin tyyliä haluttiin vaalia. Toisaalta lehdenkin tiedettiin tarvitsevan jonkinlaista nuorennusleikkausta ja päivitystä nykyaikaan. (Nieminen 2006, 105, 107.) Kyseisen eurovaaliprojektin jälkeen Helsingin Sanomat ja Nelosen uutiset ovat tehneet yhteistyötä useiden vaalien yhteydessä.

Yhteistyötä on tehty myös muilla tavoin. Muun muassa vuonna 2005 Helsingin Sanomat ryhtyi tuottamaan Neloselle internet- ja teksti-tv-uutisia. Toimitusten päätoimittajat katsoivat, että uudella yhteistyöllä saadaan Nelosen uutistoimintaan lisävoimia ja Helsingin Sanomat puolestaan uuden jakelukanavan. (Sanoma 2005.)

Niemisen (2006, 25–27) tutkimushaastatteluista käy ilmi, että silloinen vastaava päätoimittaja Virkkunen halusi huolehtia Helsingin Sanomien maineesta laatulehtenä. Hänellä oli tiukka linja siitä, kuinka Helsingin Sanomat tekee aina itse journalismia itselleen. Jos he yhdistyisivät Nelosen uutisten kanssa, Virkkusen mukaan kyse olisi siitä, että he tekisivät Helsingin Sanomien uutisia Neloselle eikä siitä, että Helsingin Sanomien väki tekisi Nelosen uutisia. Martta Nieminen (2006, 28) kirjoitti omassa tutkielmassaan, että Helsingin Sanomat kosiskelee Nelosen kanssa tehtävällä yhteistyöllä nimenomaan nuorta yleisöä – ja näkyvyyttä levikin pudotessa. Samalla Nelonen saisi uskottavuutta uutisvälineenä.

Kun varsinaisesta toimitusten yhdistymisestä oli tulossa totta, Nelosen uutisten päätoimittaja Eero Hyvönen korosti syksyllä 2011 tehdyssä Journalistin haastattelussa, että uuden välineen kokeileminen on toimittajille vapaaehtoista (Aro 2011). Samaa olivat korostaneet jo vuonna 2004 silloisen Sanoma Osakeyhtiön toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen ja Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Janne Virkkunen Niemisen pro gradu -tutkielman haastatteluissa. Pentikäinen toisti sanansa myös omassa haastattelussani vuonna 2013:

”Sitte tää vapaaehtoisuus, että mä en voi ottaa tuolta toimittajaa X, joka ei kerta kaikkiaan halua televisioon ja pakottaa häntä televisioon, et se ei voi mennä näin. Vaan pitää olla tämmönen oma tahto tehdä sitä kanavaa.” (Pentikäinen 26.2.2013)

Pentikäinen korosti myös kouluttamisen tärkeyttä. Tätä mieltä oli ollut myös hänen edeltäjänsä Janne Virkkunen, joka oli painottanut, että televisiotyötä varten lehtitoimittajille pitäisi järjestää koulutus. (Nieminen 2006, 25.)

Sanoman vuosikertomuksessa 2011 kirjoitettiin, kuinka konserni aikoo panostaa entistä enemmän monimediallisuuteen ja Nelosen ja Helsingin Sanomien uutistoimitusten yhdistymisen olisi osa One Sanoma -hanketta, jonka tarkoitus on tehostaa konsernin yhteistyötä. Vuosikertomuksen mukaan Nelosen uutiset hyötyy yhdistymisestä siten, että se saa ison uutiskoneen avuksi ja Helsingin Sanomat taas haalii taloon video-osaamista. Työntekijöille tarjoutuu samalla mahdollisuus kehittää omaa ammattiosaamistaan. (Sanoma View 2011, 29.)

Nelosen uutisten päätoimittaja Eero Hyvönen kommentoi aiemmin mainitsemassani Journalistin haastattelussa, ettei toimitusten yhdistämisellä haeta ensisijaisesti säästöjä: ”Jos voimme jollakin tavalla tehostaa toimintaa tai tehdä tiettyjä perusasioita tuottavammin, niihin tartutaan.” (Aro, 2011.)

Vuoden 2013 alusta Nelosen uutistoimitus siirtyi virallisesti Sanoma-konsernin sisällä Nelonen Medialta Helsingin Sanomille, joka kuuluu Sanoma Newsiin. Nelosen uutisista tuli siis osa Helsingin Sanomia aivan kuten HS.fi-verkkopalvelu sekä Radio Helsinki. (Sanoma 2012, ks. liite 1.)

2.6 Yhteistyön seuraukset

Yhteistyö saattaa vaikuttaa tehokkaalta toiminnalta, mutta keskittymiseen liittyviä ongelmia on kauhisteltu jo pitkään. Pelkona on niin journalismin yksipuolistuminen kuin objektiivisuuden katoaminen. Tuorein julkisuuteen noussut esimerkki on, kun tätä kirjoittaessani tunnettu kulttuurikriitikko Otso Kantokorpi lopetti yhteistyönsä Alma Median kanssa, koska hän ei hyväksynyt kritiikkiensä julkaisua useissa sanomalehdissä. Kantokorven mielestä mediatalojen toimitusyhteistyö eli arvostelujen monistaminen useisiin lehtiin köyhdyttää suomalaisesta kulttuurista käytävää keskustelua (Kantokorpi 2013).

Samaan on viitannut Hannu Olkinuora (2007, 37). Hän on kritisoinut, onko keskittyminen loppujen lopuksi kannattavaa, koska yleisöä ei kiinnosta kuulla samoja uutisia useaan kertaan eri medioista. Toisaalta toimituksissa on jo taidettu ehtiä oppimaan, ettei sama tavara toimi kaikissa välineissä vaan sitä täytyy nimenomaan muokata välineeseen sopivaksi (Hytönen 2010, 211).

Risto Kunelius (2004, 88) on nostanut esille, että isot mediatalot joutuvat uutisoinnissaan väistämättä käsittelemään myös omaa konsernia koskevia asioita. On siis syytä pohtia, kuinka kriittisesti esimerkiksi lehti voi kirjoittaa samaan konserniin kuuluvan televisiokanavan yt-neuvotteluista tai uusista uutisankkureista.

Viime vuosikymmenen loppupuolella Ullamaija Kivikuru (1999, 9–10) oli huolissaan mediatalojen keskittymisestä ja kutsui näitä ”paketoitiasemiksi”. Hänen mukaansa raha ohjasi yhä enemmän suomalaista journalismia ja yleisestikin keskittymisen oli huomattu samankaltaistavan journalistisia sisältöjä. Tekniikan kehittymistä ei ollut Kivikurun mukaan hyödynnetty siten, että se rikastaisi journalismin tarjontaa vaan nyt samoja sisältöjä ”paketoitiin” eri välineisiin hieman erinäköisinä. Vajaa kymmenen vuotta myöhemmin A.-P. Pietilä (2007, 227) moitti sanomalehtitalojen muuttuneen ”monikanavaisen jakeluun perustuviksi sisältötehtaiksi”.

Sanomalehtien keskinäisen yhteistyön vaarana on nähty myös se, että jutut jäävät lukijalle etäisiksi. Juttuvaihdon tai vaikkapa toimitusten tekemän yhteisliitteen myötä häviää helposti paikallisuus, kun juttuja tehdään maantieteellisesti laajalla alueella asuvalle yleisölle. Lehtien sisältö ei enää palvele samalla tavalla lukijaa kuin maakuntalehdet yleensä. (Raittila & Kupari 1999, 15–16; myös Kunelius 1998, 224; Sederholm 2002, 60–61.)

On konsernijournalismia katsottu myös positiivisesta näkökulmasta. Vielä 1990-luvun lopulla Ari Heinonen (1999, 8) näki, että sillä saatetaan säästää kustannuksissa, koska samat jutut tarjoillaan eri välineistä. Lisäksi Heinonen uskoi, että konsernijournalismilla voidaan ohjata resursseja parempaan,

vaativampaan journalismiin, koska ”perusuutisia” pystytään tuottamaan yhteiskäyttöön. Samaa mieltä olivat tuolloin myös Pentti Raittila ja Katri Kupari (1999, 15–16). Kaksikko kuitenkin muistutti, ettei konsernijournalismi johda laadukkaampaa journalismiin, jos toimitusten yhteistyö johtaa irtisanomisiin.

Konsernijournalismin tultua yleisemmäksi muun muassa Herkman (2005, 76–77) on nähnyt asian jo niin, että entistäkin laadukkaamman journalismin tekeminen saattaa olla mediayhtiöiden yhdistymisen takana, mutta yhdistymisellä haetaan usein ennen kaikkea taloudellisia etuja.

3 TYÖNTEKIJÄ KESKELLÄ MEDIAMURROSTA

Jatkuva paremman taloudellisen tuloksen tavoittelu näkyy myös toimittajien työssä (ks. Helle 2009, Herkman 2009, Väliverronen 2009). Omat muutokset toimitustyöhön ovat tuoneet menneen vuosikymmenen aikana myös digitaalisuus ja internet. Vaikka paperilehdet jäisivätkin sähköisten välineiden myötä historiaan, toimittajien ei uskota katoavan mihinkään. Väliverronen (2009, 17) näkee asian siten, että toimittajia tarvitaan, koska journalismi jatkaa elämäänsä. Eri asia on, miten toimittajien työkuva muuttuu.

Timo Hytönen (2010) on tutkinut lisensiaatintyössään juuri uutistyön muuttumista monimedialliseksi. Hänen mukaansa monimediallisuuteen ovat vaikuttaneet taloudelliset säästöjen lisäksi tekniikan tuomat mahdollisuudet ja yleisön vaatimusten muutokset (Hytönen 2010, 2, 211).

Työ toimituksissa on muuttunut muun muassa hektisemmäksi. Deadline on koko ajan päällä eikä vain silloin, kun lehti menee painoon. Sähköisen puolen toimittajille tämä on ollut aina tuttua, mutta myös lehtipuolella reaaliaikaisista uutisista on tullut arkipäivää internetin myötä. Mediatalojen on pärjättävä tässä kilpajuoksussa, etteivät ne tekisi tappiota. Toimittajalle tämä merkitsee tarvetta tehdä työt entistä nopeammassa tahdissa ja taitoa hallita useampia uutisvälineitä (Väliverronen 2009, 13). Ei siis ihme, että ammatti-identiteetin hahmottaminen voi olla vaikeaa, kun pitää tehdä sekalaisempaa työtä kuin aikaisemmin (Heinonen 1999, 8; ks. myös Tiihonen 2003, 150). 2000-luvulla toimittajaksi kouluttautuneena en ole itsekään koskaan osannut sanoa, olenko televisio-, radio-, netti- vai lehtitoimittaja. Olen ollut sitä kaikkea.

Konvergenssin myötä toimittajilta vaaditaan erilaisten asioiden ja taitojen hallintaa ja moniosaamista. Työhön kuuluu nykyään paljon sellaista, jota varten aikaisemmin oli olemassa omat osaajansa. Varsinkin teknisistä töistä on tullut entistä suurempi osa toimittajan työtä. (Kolari 2009, 151; Aslama & Kivikuru 2003, 287.) Konvergenssin tuoma moniosaaminen ei kuitenkaan tarkoita vain

teknisten laitteiden monipuolista hallintaa vaan myös sitä, että osaa käyttää kullekin välineelle sopivaa kieltä ja ymmärtää eri välineiden erilaiset työprosessit (Heinonen & Raittila 2005, 9). Lehtiuutisessa käytetään erilaista kieltä kuin televisiuutisessa eikä lehtijuttu synny samalla tavalla kuin televisiojuttu. Kärjistetysti voisi sanoa, että monimediatoimittaja ei osaa vain käyttää mikrofonia ja kynää, vaan hallitsee sähköisen ja printtimedian periaatteet.

3.1 Monimediatoimittaja muovaa ja muotoilee

Työskennellessäni Yleisradion aluetoimituksissa olen työstänyt uutisjuttuja samana päivänä radioon, televisioon ja verkkoon. Sähköisen median lisäksi olen työskennellyt sanomalehdessä uutistoimittajana. Seuraavat huomiot monimediallisesta työskentelystä perustuvatkin omiin kokemuksiini.

Työpäivänsä aluksi tai viimeistään materiaalin haalimisen jälkeen monimediatoimittajan on huomioitava, että samasta aiheesta kertoville jutuille on valittava välineisiin sopivat näkökulmat. Televisiojutussa asia täytyy selittää paljon yksinkertaisemmin ja ytimekkäämmin kuin lehdessä ja verkossa, joissa on tilaa analysoida ja avata monimutkaisiakin asioita. Toisaalta verkossa toimivat hyvin lyhyetkin rivit aiheesta.

Useisiin välineisiin versioitavan jutun rakentaminen vaatii kunkin välineen mukaista ajattelua. Televisiossa on mentävä kuva edellä eli selittämisen sijaan on näytettävä. Tätä varten pitää hankkia mahdollisimman hyvää kuvamateriaalia. Radiossa taas ei ole mitään näytettävää ja kuulijan on ymmärrettävä asiat kertakuulemalla. Lehdessä juttuun voi yhdistellä tarkkojakin grafiikoita, faktalaatikoita, kainalojuttuja ja niin edelleen. Samalla tavalla haastattelujen hankkiminen on erilaista lehdelle kuin televisiolle: Televisiojuttua suunnitellessa on huomioitava, että muutaman sekunnin kestävän kommentin hakeminen kameran kanssa voi kestää tunteja, kun lehteä tai radiota varten haastattelu voi hoitua muutamassa minuutissa puhelimella. Lehtihaastattelussa haastateltavan kanssa voi jutella mahdollisuuksien mukaan pitkäänkin taustoista, mutta

kameralle haastattelu kannattaa ottaa aina mahdollisimman ytimekkäästi ja lyhyesti, jottei haastattelujen purkaminen veisi ikuisuutta. Käsikirjoitusvaiheessa vastauksista pitää osata karsia kaikki turha, koska televisiojutussa on todennäköisesti tilaa käyttää kommentista vain joitain sekunteja. Lehdessä voi taas käyttää verkkaisestikin puhuvan haastateltavan pitkiäkin sitaatteja. Monimediatoimittajan on myös pohdittava julkaisuaikataulua: Verkkoon voi ehkä julkaista jotain heti, televisiojuttu tulee mahdollisesti ulos vasta illalla tai lehtijuttu ilmestyy seuraavana aamuna. Tärkeintä on pohtia, miten uutinen on tuore kaikissa julkaisuvälineissä.

Monimediallisuus on muuttanut Jyrkiäisen (2008, 9) mukaan toimittajien työtä merkittävästi. Jyrkiäinen teki vuonna 2007 journalisteille kyselytutkimuksen, jolla hän halusi selvittää, kuinka toimittajien työnkuva on muuttunut. Vastaajien mielestä yksi suurimmista muutoksista oli juttujen tekeminen useampaan kuin yhteen välineeseen. Toimittajat kokivat, että kaikkein eniten ammattitaitovaatimukset olivat kasvaneet teknisessä osaamisessa.

Monimediallinen toimittaminen oli kuitenkin lisääntynyt tutkimuksen mukaan selvästi enemmän sähköisellä puolella kuin lehtitoimittajien keskuudessa. Lisäksi vastaajat kokivat, että muutokset toimitusorganisaatioissa heikentävät journalismin laatua. (Jyrkiäinen 2008, 6, 45, 54, 59.)

Risto Mattila (2006) on etsinyt pro gradu -tutkielmassaan vastausta siihen, millainen on hyvä televisioimittaja. Tätä varten hän haastatteli lehdestä televisioon vaihtaneita toimittajia. Mattila (2006, 60) pohtii, onko juttujen laadulle tapahtunut jotain, koska tutkielma osoittaa, ettei televisioimittajan työlle ole enää samanlaisia ammattitaitovaatimuksia kuin vielä joskus 1980-luvulla on ollut. Mattila (2006, 56) ihmettelee myös tutkimuksensa lopussa, sopiiko olettaa, että yksi ihminen voisi olla hyvä kaikessa. Myös Olkinuora (2006, 37) on pohtinut samanlaisia asioita. Hänen mielestään todellisuus on osoittanut, että hyvä televisioimittaja ei ole välttämättä hyvä lehtitoimittaja.

A.-P. Pietilä (2007, 303) veikkaa erikoistoimittajien määrän vähenevän, kun tarvetta on aikaisempaa enemmän moniosajille, joiden kyvyt ulottuvat eri aihepiireille ja tuontantokanaville. Samoin televisioimittajien tulevaisuutta

visioineet Elina Jouppi, Anne Rask ja Petra Ristola (2005, 58) ennustavat, että toimittajien odotetaan tulevaisuudessa olevan moniosaajia, vaikka erityitaidoillekin riittää kysyntää. Heidän mukaansa vuonna 2020 televisiotoimittaja hallitsee muun muassa tekniikan, juttujen versioinnin eri välineisiin ja itsensä markkinoinnin.

3.2 Kun kaksi toimituskulttuuria kohtaa

Helsingin Sanomien ja Nelosen uutisten toimittajille konsernin päätös tehostaa monimediallisuutta ja lisätä uutisyhteistyötä on tarkoittanut myös Nelosen uutistoimituksen muuttoa Sanomataloon. Tästä syystä toimitusten yhdistämistä tulee tarkastella myös kahden toimituskulttuurin kohtaamisena. Yhteisön oma kulttuuri syntyy, kun sen jäsenet jakavat yhdessä kokemuksia. Työntekijöiden tavat toimia, ajatella, käyttäytyä, antaa merkityksiä ja nähdä päämääriä heijastuvat heidän kulttuuristaan. Tästä syystä kulttuurimuutos ei ole toimituksellekaan mikään pikkujuttu, vaan kyseessä on työyhteisön syvimpien ja pysyvimpien osien mylläämisestä. (Schein 2001.)

Jokainen tämän päivän media-alan pätkätyöläinen tietää toimituksesta toiseen vaihtaessaan, että toimituksissa vallitsevat aina omat toimintatavat. Saman voi varmasti todeta mistä tahansa työyhteisöstä. Kyseessä on vieras kulttuuri, johon uuden työntekijän on sopeuduttava. Anneli Valpolan (2004, 71) mukaan itsenäisesti toimivalle organisaatiolle voi hioutua hyvinkin omalaatuinen kulttuuri. Työntekijät saattavat olla niin tottuneita omiin tapoihinsa, etteivät he välttämättä tiedosta kulttuuriaan. Oma kulttuuri voidaan havaita vasta, kun kohdataan erilainen, vieras kulttuuri, jossa onkin tapana toimia toisin.

Pekka Mattilan (2007, 36) mukaan kulttuurin tehtävä on yhtä lailla auttaa yhteisöä pysymään kasassa kuin auttaa sopeutumaan toimintaympäristöön. Kun organisaatio kohtaa muutoksen, kulttuuri voi siis sekä auttaa tilanteessa eteenpäin että hidastaa sitä. Mattilan mielestä johdon on hyvä pyrkiä jo muutoksen alkuvaiheessa vaikuttamaan työyhteisön kulttuuriin, jotta uudistukset

pureutuisivat työntekijöiden selkärankaan. John Kotterin (196, 136) mukaan kulttuurin muokkaaminen ei ole kuitenkaan helppoa eikä sitä pidä tehdä väkisin.

Kahden organisaation yhdistyessä on tärkeä luoda yhteinen henki, koska ilman sitä ei löydetä yhteisiä tapoja toimia eli yhteistä toimintakulttuuria. Yhteishenkeä voidaan Valpolan (2004, 72) mukaan luoda yhteisissä keskusteluissa, joissa tutustutaan toisiin. Näiden tapaamisten kautta syntyy luottamusta. Erilaiset tavat toimia on tarkoitus löytää ja nostaa pöydälle, jotta niistä voidaan keskustella ja, etteivät ne jarruta yhteisten käytäntöjen luomista. Myös organisaatiopsykologi Edgar H. Schein (2001) korostaa tätä. On helppoa luulla, että ymmärtää toisen yhteisön kulttuuria eli tapoja toimia. Kyseessä on kuitenkin Scheinin mukaan vain harhaluulo samanlaisuudesta. Varsinkin niin sanotut kypsät organisaatiot tekevät herkästi näin, koska he eivät halua haastaa heihin liittynyttä toista yhteisöä. (Schein 2001, 196, 200–201.)

Uusi kulttuuri on omaksuttu organisaatiossa vasta sitten, kun työntekijät toimivat luonnostaan uuden kulttuurin mukaisesti. Uudenlaisia toimintatapoja käytetään, jos ne nähdään hyödyllisinä oman työn kannalta. Sekä Kotter (1996, 12) että Mattila (2007, 36) painottavat, että muutos ei ole pysyvä, jos uudenlaiset toimintatavat eivät ole osa työyhteisön kulttuuria. Uusi työkulttuuri on myös kirkkain todiste muutoksen onnistumisesta, kirjoittaa Kotter (1996, 12).

Ei ihme, että hitain ja merkittävin muutos organisaatiossa on Aron (2002, 48) mukaan nimenomaan kulttuurinen muutos. Tällöin vaarana on, että organisaatio jakautuu entistäkin vahvemmin kahteen leiriin: uuteen ja vanhaan. Vanhaa kulttuuria noudattavat saattavat pitää omasta kulttuuristaan entistäkin lujempaa kiinni ja toisenlaisen kulttuurin edustajat asettuvat puolustamaan omaansa. Tällaisen ilmiön voi nähdä tapahtuneen Uotilan (2012) kertomuksen mukaan Kauppalehden toimituksessa, kun televisiotoimittajat asettuivat taloon. Jako lehti- ja televisiotoimittajiin pysyi selkeänä varsinkin vanhempien lehtitoimittajien keskuudessa. Aron (2002, 48) mukaan jakautumista kahteen leiriin voidaan välttää siten, että uudenlainen kulttuuri otetaan käyttöön hitaasti, vanhoja tapoja kunnioittaen. Uuden ja vanhan kulttuurin on siis tarkoitus sulaa yhteen sen sijaan, että uusi kulttuuri korvaisi täysin vanhan.

3.3 Onnistuneen muutoksen edellytykset

Organisaatiossa muutos on aina monimutkaisempi kuin alkuun ajatellaan. Kyseessä ei ole koskaan yksinkertainen tapahtuma vaan enemmänkin prosessi, joka sisältää epäonnistumisia ja erilaisia kokeiluja. Näiden myötä saavutettu lopputulos on Aron (2002, 30–31) mukaan muutos. Kotter (1996, 4) muistuttaa, että henkilöstön vastahakoisuus muutoksia kohtaan kuuluu aina asiaan, koska uusiin olosuhteisiin tottuminen ei ole koskaan kivutonta. Kahden työyhteisön yhdistyessä toisen kulttuuri tuntuu vieraalta ja tästä syystä uusissa tilanteissa käyttäytymistä ja lopputulosta on vaikea ennustaa. Tämä aiheuttaa ahdistusta ja vastarintaa, kirjoittaa Schein (2001, 41). Seuraavaksi käyn läpi asioita, joiden on muun muassa todettu edistävän organisaatiomuutosta.

Työntekijän kokemukset

Organisaatiomuutos vaatii onnistuakseen ennen kaikkea työntekijöiden huomioimisen. Tämä tarkoittaa, että johto perustelee muutostarpeet ja vaikutukset riittävän hyvin työntekijöille. Näin työntekijän on helpompi ymmärtää, miksi muutos kannattaa – myös hänelle itselleen yksittäisenä työntekijänä. (Ks. Valpola 2004, Rubenovitz 1985, Erämetsä 2003, Schein 2001.) Myös Aro (2002, 10) korostaa, kuinka tärkeää työntekijän on itse sisäistää syyt muutokseen. Vain jos yksilö ymmärtää, miksi muutokset tehdään, hän voi kokea hyötyvänsä siitä.

Työntekijä pohtii organisaatiomuutosta automaattisesti omalta kannaltaan eli miettii, miten muutos voi vaikuttaa häneen, onko hän työntekijänä yhtä tarpeellinen muutoksen jälkeen ja miten hänet huomioidaan. Sigvard Rubenovitzin (1985, 112–113) mukaan yksilö voi tuntea olonsa turvattomaksi ja epävarmaksi, jos hän kokee, että oma ammattitaito ja asema ovat uhattuina muutosten takia. Onkin täysin luonnollista, että työntekijä vastustaa muutosta, koska epävarmuus johtaa epäilyyn muutoksen hyödyllisyydestä henkilön omalta kannaltaan. Toisaalta muutosta ei ehkä uskalleta vastustaa, jos sen pelätään

johtavan työpaikan menetykseen. Scheinin (2001, 133–134) mukaan uhka toimiikin aina tehokkaana muutosmotivaattorina. Työntekijät mielellään kannattavat muutosta, jos he kokevat, että sen avulla voidaan pelastaa oma työpaikka tai koko yritys.

Työntekijän on tärkeä olla mukana muutosprosessissa jo varhaisessa vaiheessa, koska mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistua muutokseen saavat henkilön tuntemaan, että hän hallitsee muutoksen ja tietää olevansa vaikutusvaltainen (Rubenovitz 1985, 112–113). Kolarin (2006, 160) mukaan osallistuminen helpottaa työntekijän valmistautumista muutokseen, vaikka henkilö ei voisikaan vaikuttaa muutokseen. Työntekijä voi kuitenkin kokea, että uudistukset tehdään hänen parhaakseen ja häntä kuunnellen. Henkilöstöjohtamiseen erikoistuneen Valpolan (2004, 57) mukaan työntekijöitä varten olisi järkevää luoda projektiryhmiä, joissa jokainen pääsisi itse rakentamaan muutosta. Myös tutustumismatkat toistensa luo ennen yhdistymistä ovat tärkeitä. Valpola muistuttaa, että yrityskaupoissa molemmat osapuolet tarvitsevat tietoa toisistaan eikä vain se, joka ostetaan osaksi toista organisaatiota.

Jos työntekijä ei ymmärrä muutoksen tuomia vaikutuksia, työntekijä voi muuttua varaukselliseksi ja vaatia jatkuvia perusteluja sekä keskusteluja johdon kanssa. Epävarmuus ja tiedottomuus johtavat Rubenovitzin (1985, 114) mukaan käyttäytymiseen, joka voi vaikuttaa ulkopuolisen silmin muutossuunnitelmien vastustamiselta, vaikka olisi todellisuudessa vain siitä, ettei työntekijä ole ymmärtänyt muutoksen vaikutuksia. Siispä kaikki edellä mainitut seikat, kuten työntekijän osallistuminen muutosprosessin suunnitteluun, varhainen tiedottaminen asioista, vaikutusten ymmärtäminen ja positiivinen usko muutokseen ovat tärkeitä, jotta yksittäinen työntekijä hallitsee muutoksen ja tuntee varmuutta omasta asemastaan myös muutoksen toteuduttua.

Johto ei saa jäädä etäiseksi

Muutosprosessin aikana johdon on tärkeää näyttää henkilöstölle, että se tukee muutosta ja on läsnä työntekijöiden arjessa. Työntekijöiden huomioiminen voi Rubenowitzin (1985, 113) mukaan jäädä kuitenkin usein vähälle, jos johdon aika

kuluu muutokseen liittyviin järjestelyihin. Tämä voi haitata myönteisen yhteishengen syntymistä, mikä näkyy Rubenovitzin mukaan jälkeinpäin esimerkiksi uusien asioiden sisäistämisessä.

Muutosta voi hankaloittaa myös se, ettei johto vedä muutosta ja toimi itse uudistuksen mukaan (Erämetsä 2003, 39, Kotter 1996, 8). Valpola (2004, 56) kehottaa johtavia henkilöitä olemaan muutostilanteessa aktiivisesti läsnä. Myllerrysten keskellä työntekijät voivat kokea etäisyyden vaikeiden kysymysten välttelyä.

Yhteinen tahto

Onnistuneen muutoksen edellytys on myös yhteinen näkemys asiasta, sillä ilman yhteistä kiintopistettä voimia ei saada kohdistettua oikein. Valpolan (2004, 30) mukaan kaikkien osapuolien on tulkittava muutosta samalla tavalla eli päämäärän pitää olla kirkkaasti samanlainen. Tämä todettiin aikoinaan myös Sanoma-konsernissa. Mikael Pentikäinen kertoi tutkimushaastattelussa, että jo Nelosen uutisten alkuaikoina pohdittiin uutisten tekemistä yhdessä Helsingin Sanomien kanssa, mutta toimitusten välille ei ollut löytynyt yhteistä tahtotilaa.

Organisaatiomuutoksen onnistumiseen vaikuttaa myös yrityksen muutosvoima (Valpola 2004, 31). Tämä tarkoittaa yrityksen halukkuutta muuttua. Toisilla yrityksillä on enemmän kokemuksia muutoksista kuin toisilla. Joissain organisaatioissa muutoksiin ollaan totuttu ja niihin suhtaudutaan avoimesti, jos aiemmista muutostilanteista on positiivisia kokemuksia. Tällöin yrityksen henkilöstöllä on uskoa, että muutoksesta selvitään ja se on osa kehittymistä. Sen sijaan, kun yrityksessä ei ole totuttu muutoksiin, niihin saatetaan suhtautua varauksella. Tällaisissa organisaatioissa muutosvoima on heikkoa. Yleensä ne kokevat nykyisen tilanteensa hyväksi eivätkä näe, että muutokselle on tarvetta vaan se koetaan enemmänkin uhkana.

3.4 Asiantuntijaorganisaatio

Toimittajista koostuvaa toimitusta voi Antti Kasvion (1994, 65–66) mukaan pitää asiantuntijaorganisaationa. Kasvio tarkoittaa tällä organisaatiota, johon kuuluu korkeasti koulutettuja erikoisalan osaajia. Heidän tärkein ominaisuutensa on juuri heidän osaamisensa. Nämä työntekijät ovat usein niin sanotussa kutsumustyössä. Tärkeintä heille ei ole palkka vaan työn merkitys, haasteet ja kehittyminen. Omasta kokemuksestani voin todeta, että uutisoimittaja on helppo nähdä Kasvion tarkoittamana asiantuntijana, joka on ikään kuin aina töissä ja tuntee velvollisuutta nuuskia uutisia ympäriltään myös vapaa-ajalla. Juuri näistä syistä asiantuntijaorganisaation johtaminen on Kasvion mielestä erilaista kuin tavallisen organisaation. Asiantuntijaorganisaatiota voi johtaa vain toinen asiantuntija, jota työntekijät arvostavat.

Kasvion (1994, 70–71) mukaan asiantuntijaorganisaation työntekijöiltä ei voi odottaa jatkuvasti täydellisiä suorituksia, koska he panostavat työhön normaalia enemmän. Työntekijä voi palaa helposti loppuun, jos häneltä vaaditaan liian suuria tuloksia. Kun henkilön taidot ovat organisaation tärkein voimavara, yhden taitavan erikoisosaaajan menettäminen voi vaikuttaa koko työyhteisöön.

3.5 Muutosvastarinnasta voi olla myös hyötyä

Muutokseen suhtautumiseen vaikuttaa Timo Erämetsän (2003, 19) mukaan esimerkiksi se, kokevatko ihmiset ”vain olevansa töissä täällä”. Vastaavasti organisaation muutos koetaan huonoksi asiaksi myös sitä suuremmalla syyllä, jos suurin osa ihmisistä on keskimääräistä turvallisuushakuisempia, työntekijöiden on vaikea oppia, ihmiset eivät ole juurikaan kokeneet muutoksia tai edelliset muutokset ovat menneet pieleen.

Muutosvastarintaa ei kuitenkaan pitäisi nähdä vain hidasteena ja huonona merkinä, Erämetsä (2003, 98–99) muistuttaa. Kyseenalaistamalla muutoksen työntekijät hiovat esimiesten tekemiä päätöksiä. Johtoportaan tekemät uudistukset

joutuvat syyniin, kun työntekijät vaativat hyviä perusteluja ja parannuksia epäkohtiin.

3.6 Uudessa työympäristössä

Kun ihminen kohtaa uuden työympäristön, hänen sopeutumisensa riippuu Markku Jokisaaren (2002, 78) mukaan sosialisaaion onnistumisesta. Sosialisaaio tarkoittaa käytäntöjä ja toimenpiteitä, jotka auttavat tottumaan uuteen ja tekemään työtä uudessa työympäristössä. Uuteen työhön liittyvät niin uudet mahdollisuudet kuin stressin oireilukin. Jokisaari muistuttaa, kuinka tärkeitä kollegat ja esimies ovat, jotta yksilö viihtyisi uudessa työpaikassa ja omistautuisi työlleen. Jatkossakin positiiviset kokemukset työstä innostavat panostamaan työhön entistäkin enemmän. (Jokisaari 2002, 80–81.)

Muutokset työympäristössä asettavat työntekijälle uusia haasteita, kun uusista tehtävistä ei välttämättä heti selviäkään vanhaan tapaan. Aron (2002, 11) mukaan yksilön on tärkeä kokea, etteivät haasteet ole hänelle voittamattomia, muuten työntekijä voi kokea olonsa riittämättömäksi. Jokisaarikin (2002, 81) pitää itse asetettujen tavoitteiden saavuttamista tärkeänä hyvinvoinnin kannalta. Työnantajan tulee kuitenkin huolehtia, että resurssit tarjoavat työntekijälle mahdollisuuden saavuttaa omia tavoitteita.

Uudessa organisaatiossa myös työntekijän ja organisaation identiteetit muovautuvat. Ihmisten tehtäviä ja vastuita määritellään uudestaan uuden yhteisön tarpeiden mukaan. Valpolan (2004, 179–188) mukaan organisaation johdolla on suuri vaikutus siihen, miten roolit jakautuvat uudessa työyhteisössä. Esimiehet määrittelevät esimerkiksi sen, ketkä työskentelevät yhdessä ja kuka johtaa ketäkin. Samalla yksilö hankkii rakennusaineita uutta, henkilökohtaista identiteettiään varten toimiessaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Vanhasta identiteetistä ei kuitenkaan heti päästetä irti, koska se tuo turvaa muutostilanteessa, jossa uudenlainen työkuulttuuri tuntuu vieraalta. Myös yksilön kokema stressi helpottaa sitä myötä, kun hänelle selkiytyy uusi, oma paikkansa,

tehtävänsä ja merkityksensä. Identiteetin eheyden takia on olennaista, että työntekijä tuntee olevansa tärkeä ja kokee voivansa kehittyä sekä vaikuttaa.

Valpola (2004, 189–190) kirjoittaa, kuinka organisaatiossa yhteinen identiteetti on sillä joukolla, joka kutsuu itseään ”me”-pronomiinilla. Heidän identiteettiinsä liittyy henkilöstön yhteinen historia ja yhteiset kokemukset. Vasta kun uusi yhteisö tuntuu omalta, se on osa ”meitä”. Valpolan (2004, 191) mukaan organisaation identiteetti voi liittyä vahvasti myös sen nimeen. Jos nimi vaihdetaan organisaatiomuutoksen yhteydessä, uusi nimi vaatii totuttelua.

4 TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ

Tässä laadullisessa tutkimuksessa aineistoni koostuu teemahaastatteluista. Menetelmä on sopiva selittämään televisiotoimittajien tuntemuksia ja kokemuksia sekä kuvaamaan toimitusten välistä yhteistyötä.

Ryhtyessäni tekemään teemahaastatteluja, minulla oli selvät tavoitteet, millaisiin asioihin halusin saada vastauksia haastateltavilta. Etenin haastatteluissa näiden teemojen mukaan, mikä on tyypillistä teemahaastattelulle (Hirsjärvi & Hurme 2006, 48). Kyse ei ole kuitenkaan kovin tiukasta haastattelumenetelmästä ja siksi haastateltavat pääsivät vapaasti kertomaan kokemuksistaan, tunteistaan, arvoistaan mielipiteistään ja työelämän tilanteista, jotka ovat olennaisia tutkimusongelmani ratkaisun kannalta.

4.1 Haastatteluvalmistelut

Haastatteluja varten olin syksyllä 2012 yhteydessä Helsingin Sanomiin, koska tarvitsin luvat työntekijöiden haastatteluja varten. En halunnut haastatella työntekijöitä salaa ja uskoin, että esimiesten suostumus haastatteluihin myös motivoisi toimittajia osallistumaan haastatteluihin. Haastattelupyyntöjä tehdessä on tärkeää kertoa tutkimuksesta selkeästi ja myönteisesti, mutta myös siten, että haastateltava tuntee oman osallistumisensa tärkeäksi. Hirsjärvi ja Hurme (2006, 85–86) pitävät tärkeänä, että aiheesta kerrotaan neutraalisti, ettei tutkimuksen aihe ohjaa haastateltavia vastaamaan tietyllä tavalla. Olennaista on myös mainita, mihin ja miksi teen tutkimusta sekä motivoida toimittajia osallistumaan tutkimukseen. Omalla kohdallani yritin esittää toimittajille mahdollisuuden kertoa omista tuntemuksistaan suuren muutoksen jälkeen. Kerroin osallistumisen olevan tärkeää, koska Nelosen uutistoimittajia oli niin vähän ja halusin saada mahdollisimman kattavan kuvan heidän näkökulmastaan. Yritin pitää omat odotukseni suurtoimituksen toimivuudesta mahdollisimman piilossa, jotta ne eivät

vaikuttaisi toimittajien vastauksiin. Toimittajien suostuttelu oli helppoa, koska tunsin heidät kaikki etukäteen.

Tein esimiehille selväksi, että he osallistuisivat tutkimukseen omilla nimillään, koska he edustavat toimituksen ja yhtiön linjaa. Pidin toimittajien vastaukset sen sijaan anonyymeina, koska uskoin saavani näin enemmän tietoa. Haastateltaville saattoi olla helpompi kertoa henkilökohtaisista tuntemuksista nimettöminä.

4.2 Tutkimushaastattelut Sanomatalossa

Haastattelin kahdeksaa Nelosen uutisia tekevää televisiotoimittajaa sekä kahta heidän esimiestään: Helsingin Sanomien vastaavaa päätoimittajaa Mikael Pentikäistä ja Helsingin Sanomien päätoimittajaa Eero Hyvöstä, jonka vastuualueena on Nelosen uutiset. Toimittajat valitsin sen perusteella, että he olivat työskennelleet Nelosen uutistoimituksessa jo Tehtaankadulla. Tämä oli olennaista, jotta he pystyivät vertailemaan aikaa ennen yhdistymistä ja sen jälkeen. Mukana oli sekä vakituisia Nelosen toimittajia että määräaikaaisia, jotka olivat kuitenkin tehneet jo pitkän aikaa töitä Nelosen uutistoimituksessa. Toimittajahaastattelujen määrän rajasin sen perusteella, milloin koin vastausten kylläännyvän riittävästi eli vastauksissa tuli ilmi samoja seikkoja enkä nähnyt enää tarpeelliseksi lisätä haastateltavien määrää. Kuten aikaisemmin totesin, Nelosen uutistoimitus on ollut hyvin pieni, joten monta kriteerit täyttävää toimittajaa en olisi enää löytänytään haastateltavaksi.

Aloitin esimiesten haastatteluilla, koska halusin näin saada taustatietoa käytännön järjestelyistä. Tämä auttoi myös valmistautumaan toimittajien haastatteluihin. Tehtyäni esimieshaastattelut ja ensimmäisen toimittajahaastattelun tiesin, millaiset kysymykset nousivat ikään kuin olennaisimmiksi pääkysymyksiksi. Usein haastateltavat nostivat esiin samanlaisia asioita tiettyjen teemojen kohdalla. Haastattelut kestivät noin puoli tuntia, lukuun ottamatta ensimmäistä toimittajahaastattelua ja päätoimittajahaastatteluja, jotka kestivät lähes tunnin.

4.3 Teemasta toiseen haastateltavan ehdoilla

Olin luonut haastatteluille suuntaa-antavat rungot: toimittajille omansa ja esimiehille omansa. Koska olin kiinnostunut siitä, mitä toimittajat ja esimiehet ajattelivat toimitusten yhdistymisestä, haastattelujen pääteemoja olivat asenteet, työnkuvan muutokset, kokemukset mahdollisuuksista ja uhista, onnistumisen hetket, vaikeat tilanteet, työyhteisön ilmapiiri, havainnot Helsingin Sanomien toimituskulttuurista, esimieskäytännöt ja tulevaisuuden odotukset. Jokaisesta teemasta muodostin apukysymyksiä, joilla ohjailin tarvittaessa haastattelua. Koska teemahaastattelu on puolistrukturoitu tiedonkeruumenetelmä (Hirsjärvi & Hurme 2006), pystyin tarvittaessa esittämään jatkokysymyksiä ja menemään pidemmälle aihepiireissä kuin alun perin suunnittelin.

Teemahaastattelussa haastattelurungon ei ole tarkoitus määrittää pakollista järjestystä kysymyksille. Teemat voidaan käydä läpi siinä järjestyksessä kuin kussakin haastattelussa tuntuu luonnolliselta. Kysymysrunko vain ohjaa haastattelua ja varmistaa, että kaikkien haastateltavien kanssa käydään läpi samat asiat. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 104.) Usein vain aloitin ja lopetin haastattelut samanlaisilla kysymyksillä. Muuten siirryin teemasta toiseen sitä mukaa kuin haastateltavan kertomus kulki. Jotkut toimittajista alkoivat esimerkiksi heti alkuun puhua toimituksen johtamisesta, toiset taas työilmapiiristä. Jotkut haastateltavani saattoivat puolestaan ikään kuin käydä tiivistetysti läpi kaikki teemat, kun kysyin heidän asenteestaan toimitusuudistusta kohtaan. Näiden vastaajien kohdalla pyrin palaamaan luonnollisesti jokaiseen teemaan, jonka he olivat nopeasti alussa sivunneet.

Haastatteluissa käytin nauhuria, mutta kirjoitin myös ylös huomioitani. Muistiinpanoni auttoivat minua palaamaan jatkokysymyksissä kiinnostaviin seikkoihin, joista haastateltava oli maininnut. Nauhuria halusin käyttää, koska se tekee haastattelutilanteesta luonnollisen ja tuo luotettavuutta vastausten tulkittamiseen. Huolehdin myös, että haastattelupaikka oli sopivan rauhallinen ja sopiva haastateltavalle. Varsinkin toimittajien oli tärkeä tuntee pystyvänsä kertomaan asioista luottamuksellisesti.

Haastattelun ohessa käytin metodina myös havainnointia, kun tarkkailin haastateltavaa. Havaintoni haastateltavasta ja haastateltavan sanat ikään kuin tukevat toisiaan (Hirsjärvi & Hurme 2006, 119). Oli mahdollista, että huomasin, jos jokin asia herätti haastateltavassa erityisen voimakkaita tunteita.

Tutkimushaastattelujen jälkeen pyrin analysoimaan aineistoni mahdollisimman pian, koska tuolloin asiat olivat vielä tuoreesti mielessäni. Kirjoitin yleensä heti ylös niitä asioita, mitkä olivat jääneet vahvimmin haastattelusta mieleen. Usein haastateltavalla oli jokin asia, jota hän painotti muita seikkoja voimakkaammin. Laadulliseen analyysiin kuuluu, että ensin pelkistän havainnot ja tämän jälkeen tulkitsen tuloksia. Pelkistäminen tarkoittaa, että otan huomioon teemahaastatteluistani vain ne seikat, jotka vastaavat tutkimuskysymykseeni. Lopuksi tulkitsen yhdistelemini havaintoja. Tärkeintä on, että mahdollisimman moni havainto samasta asiasta perustelee tulkintaani. (Alasuutari 1999, 39–48.)

4.4 Toimittajien anonymiteetti

Suojellakseni toimittajien anonymiteettiä en maininnut toimittajien kotitoimitusta, koska jokaisessa toimituksessa saattoi olla vain yksi televisiotoimittaja ja tällöin vastaajat olisivat todennäköisesti paljastuneet. Merkitsin myös tutkimukseni loppuun toimittajahaastattelujen ajankohdat kuukausien tarkkuudella sen sijaan, että olisin maininnut tarkat päivämäärät. Näin työvuorojenkaan perusteellakaan ei voisi tehdä johtopäätöksiä siitä, keitä kaikkia olin haastatellut. Tutkimuksessa käyttämäni sitaateista pyrin riisumaan puhemaneerit ja tietynlaiset puhetyylit, kuten murteet, jotta litteroiduista vastauksista ei pääsisi paljastumaan, kenen sanomaa vastaus oli ollut. En myöskään pitänyt tarpeellisena nimetä haastateltavia esimerkiksi koodeilla Toimittaja 1, Toimittaja 2 jne., koska en pitänyt olennaisena tämän tutkimuksen kannalta sitä, miten jokin henkilö oli vastannut eri teemojen kysymyksiin. En tutkinut sitä, millaiset asia yhdistivät haastateltavia, jotka vastasivat tietyllä tavalla. Jättämällä koodit pois, pystyin myös estämään sen, että

saman haastateltavan vastaukset olisivat yhdisteltävissä ja täten henkilön voisi tunnistaa.

Ennen analyysivaiheeseen siirtymistä muistuttaisin myös, etten ole pyrkinyt kuvaamaan koko Nelosen uutistoimituksen ilmapiiriä tai mielipiteitä, vaan tuon esille vain haastateltavieni ajatuksia. Käyttäessäni siis ilmaisuja *toimittajat* tai *toimitus*, en viittaa kaikkiin Sanomatalon tai entisen Nelosen uutisten toimittajiin, vaan ainoastaan tutkimukseen osallistuneisiin toimittajiin. Mainitessani myös esimerkiksi, että *useimmat* haastateltavat, en ole tehnyt määrällistä analyysiä toimittajien mielipiteistä, vaan olen käyttänyt näitä ilmaisuja tehdäkseen tekstistä helpommin luettavaa. Jokainen vastaus on myös haastatellun henkilökohtainen mielipide eikä sitä pidä yleistää koko toimituksen mielipiteeksi. Tutkimukseni ei myöskään kuvaa Nelosen uutisten ilmapiiriä tai tilannetta tällä hetkellä, vaan kyseessä on analyysi näiden toimittajien kokemuksista haastatteluhetkellä helmimaaliskuussa 2013.

5 ANALYYSI

5.1 Ei mikään uutinen

Haastatteleman Nelosen uutistoimittajat olivat kuulleet aikaisemminkin aikeista yhdistää Helsingin Sanomien ja Nelosen toimitukset, mutta päätös todellisesta yhdistymisestä tuli ainakin yhdelle toimittajalle yllätyksenä. Kaikki toimittajat kuitenkin näkivät uudistuksen jollain tavalla positiivisena. Jotkut haastateltavista kehuivat vuolaasti, kuinka hienosta asiasta oli kyse. Yksikin toimittajista kertoi olleensa niin innostunut suunnitelmista jo vuosia sitten, että tuskin oli jaksanut odottaa yhdistymistä. Toinen ihmetteli, miksei yhdistymistä ollut tehty jo kymmenen vuotta aikaisemmin.

Eräs toimittaja sanoi olleensa hyvin innostunut yhdistämisestä, kun kuuli Sanomataloon muutosta ensimmäisen kerran, mutta hänen innostuksensa oli laantunut sen jälkeen. Toimittajaa oli harmittanut, että suunnitelmat olivat muuttuneet epäselvemmiksi ja esimerkiksi ”tähtiankkureiden” julkistaminen oli ollut hänelle pettymys. Tilanne oli ehtinyt parantua haastatteluhetkeen mennessä helmi-maaliskuussa 2013, mutta toimittajan innostus uudistuksesta ei ollut vielä palannut aivan samalle tasolle kuin se oli joskus ollut.

Kysyessäni toimittajien ensireaktiosta yhdistämisuutisen kuultuaan, osa kertoi tunteneensa epävarmuutta. Epäilyjä oli ollut siitä, toimisiko kaikki kuin visioissa, ja millaisia käytännön vaikutuksia muutoksella todellisuudessa olisi. Esimerkiksi yhtä toimittajaa oli arveluttanut se, miten pidempi lähetys saataisiin alussa kokoon ja kuinka kauan kestäisi, että lehtitoimittajia koulutettaisiin lisävoimiksi eli tekemään televisiojuttuja. Toinen toimittaja kertoi yllättyneensä eniten siitä, että Nelosen uutistoimittajat hajautettaisiin Sanomatalossa omiin toimituksiinsa.

”Mä vähän pelkäsin, että siinä menee se, mikä mun mielestä oli ollu Nelosen uutisten vahvuus eli mä olin kokenu, että meillä oli ollu aika tiivis yhteishenki.”

Epävarmuudesta huolimatta yhdistämisuutiseen oltiin yleisellä tasolla tyytyväisiä, koska sen koettiin tuovan turvaa. Moni vastaaja kertoi uskoneensa, että uutisten jatko Nelonen Mediassa olisi voinut tarkoittaa epävarmempaa tulevaisuutta.

”Sehän niinku turvas meidän tulevaisuuden siinä mielessä, että meidän uutisorganisaation asema Nelosella, Nelosen kanavan sisällä oli epävarma. Se oli meille annettu ymmärtää. Ja, että siihen verrattuna tää tietenkin antaa semmosen varmuuden, että jos vaikka uutiset ikään kuin loppuisikin, niin voi olla, että työpaikka silti säilyy.”

Uutinen yhdistymisestä Helsingin Sanomiin oli siis monelle merkki paremmasta tulevaisuudesta.

”Tää nyt anto semmosen niinkun toiveen, että nyt saadaan niin vahva uutiskoneisto ja niin mahtavat uutiset, että katsojalukujen on pakko nousta.”

5.2 Vihdoin uutistaloon

Toimittajat toivoivat yhdistymisen tuovan Nelosen uutisille myös uskottavuutta ja volyyymia. *”Me ollaan kuitenkin aina oltu se kolmas”*, sanoi eräs haastateltava ja viittasi Nelosen pienen uutistoimituksen kokoon verrattuna Ylen ja MTV3:n televisiuutistoimituksiin. Toisen mielestä Helsingin Sanomien vaikutus paljastui jo pelkästään siinä, kun soitti haastateltavalle. Hän koki myös hyötyvänsä itse tästä uudeltaisesta arvostuksesta.

”Tässä pääsee niinku osaksi sitä, taas sitä ison talon saamaa arvostusta, jolloin siihen kyllä suhtaudutaan eri tavalla, jos mä soitan täältä ja sanon, että Helsingin Sanomista terve ja oon tekemässä Nelosen uutisiin juttuu kuin, jos aikaisemmin soitti vaan Nelosen uutisista. Niin kyl se Helsingin Sanomat merkitsee siinä kuitenkin.”

Suureen mediataloon kuulumisesta tunnettiin selvästi ylpeyttä. Vuosikausia Tehtaankadulla työskennellyt toimittaja sanoi kokevansa uuden työpaikan yksinkertaisesti vain paremmaksi, vaikka työ oli sama. Työkaverin äänessä oli samanlaista onnea:

”Kyllä mä niinku ylpeyttä tunnen aina kun mä Sanomataloon kävelen, oikeesti. Kyllä tää on niin upee mediatalo että, pohjoismaiden suurin. Eihän tässä voi olla muuta ku ylpee, ja olla ylpee, että on kuitenkin hesarilainen.”

Sanomatalossa Nelosen toimitus oli myös päässyt muiden uutistoimittajien joukkoon. Moni haastateltava oli tyytyväinen erityisesti siihen, että uutisia osattiin Sanomatalossa arvostaa. Nelonen Median tiloissa Tehtaankadulla Nelosen uutistoimitus oli päätoimittajan Eero Hyvösenkin mukaan melko irrallaan.

”Mehän on oltu siellä omana saarekkeena, niin kuin ainoa tv-tuontanto, jota Nelonen on talon sisällä tehnyt, niin meillä ei ole sillä tavalla tällasta journalistista tukea ollu oikeen missään.” (Hyvönen 26.2.2013.)

Tämä on rajoittanut Hyvösen mukaan jopa tiedonhankintaa. Tehtaankadulla pienen toimituksen pääseminen jutun päälle saattoi joskus olla hidasta. Sanomatalossa voitiin Hyvösen mukaan mennä nopeammin suoraan työhön, koska talosta löytyi nyt paremmat kontaktit ja taustatiedot. Hän kuitenkin huomautti, että toimivaan yhteistyöhön riitti vielä matkaa, jotta kaikki hyöty saataisiin irti.

Jo yhdistymisen alkumetreillä Helsingin Sanomat oli päässyt tarjoamaan Nelosen uutisille vahvistusta erityisesti kirjeenvaihtajaverkostollaan. Lehden vapaaehtoisia kirjeenvaihtajia oli ryhdytty perehdyttämään television puhelinraportteja sekä suoria standup-raportteja varten jo edellisenä kesänä vuonna 2012. Hyvönen mainitsikin haastattelussa, että lähetysten ulkomaan uutiset olivat saaneet erilaista syvyyttä kirjeenvaihtajien myötä. Pari kesää aikaisemmin toimitus olisi ollut lähinnä kansainvälisten uutistoimitusten sekä ulkoministeriön varassa, kun nyt saatettiin saada paikan päältä toimittajan raportti. Kysyessäni esimerkkiä

onnistuneesta yhteistyöstä, Hyvönen kertoo uutisoinnista, joka koski suomalaispariskunnan sieppausta Jemenissä joulukuussa 2012.

”Et meillä on ollut ihan eri tavalla tietoa kuin mitä meillä olis omissa oloissamme ollut, niinku taustatietoa ja sitten toisaalta, niinku siellä oli Sillanpään Sami sitten paikan päällä ja me saatiin myös kuvaa, jota on vaikee saada sieltä, jota on käytetty sitten useissa yhteyksissä. Se on musta ihan erinomainen esimerkki siitä.”
(Hyvönen 26.2.2013).

Kaikki haastatteleman Nelosen entiset toimittajat kehuivat, että heidät oli otettu Sanomatalossa hyvin vastaan. Eräs haastateltava näki, että mediatalon muutokset olivat merkki siitä, että Helsingin Sanomissa oli herätty uuteen aikaan.

”Videoita on pakko alkaa opetella tehdä. Se on tää suuri mediamuutos tässä takana eli joka ainoa lehtitalo Suomessa alkaa tehdä videoita, ei oo enää lehtitaloja, ne on mediataloja, Ja tää on niinku se yks askel siihen ja hirveen tärkeä ja iso askel kyllä. Että sen hesarilaiset tajus, et nyt on muututtava.”

5.3 Kertomisesta ja kuulemisesta

Halusin tiedustella toimittajilta, millaisia kokemuksia heillä oli omista osallistumismahdollisuuksistaan, kun muuttoa Sanomataloon suunniteltiin. Tiesin etukäteen, että toimitukselle oli järjestetty ainakin kesällä 2012 yhteinen vetäytyminen, jossa oli käsitelty tulevia muutoksia. Moni haastateltavistani oli sitä mieltä, että heitä kyllä oli kuultu muutosprosessin aikana, mutta eri asia oli, oliko heitä kuunneltu ja olivatko he voineet vaikuttaa mihinkään.

”Vähän semmonen mielikuva, että ollaan niinkun, että meitä kuunnellaan, mut toteutukset oli varmaan sitten ihan tehty jossain muualla.”

Vaikka osa toimittajista oli tyytyväisiä siihen, mitä heille oli kerrottu suunnitelmista, löytyi myös heitä, jotka olisivat toivoneet ylipäättään avoimempaa tiedotusta.

”Mun mielestä vähän omituista on ollu se, että asioita on vähän niinku salailtu, että niitä ei ole niinku kerrottu vaan aina on sanottu, että seuraavassa viikkokokouksessa tai kahden kuukauden päästä sanotaan jotain, et siitä tulee ehkä vähän semmonen olo ettei luotetan omiin työntekijöihin siinä ettei asioista puhuta hirveen avoimesti.”

Eräs toimittaja kertoi, että hänelle oli vain ilmoitettu, mille Helsingin Sanomien osastolle hänet sijoitettaisiin, vaikka samaan hengenvetoon hän painottaakin, ettei hänellä kyllä ollut esittää mitään vastaehdotustakaan.

”Mun oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että ei, ei kerrottu tarpeeksi, eikä kuunneltu, koska mulla on sellanen olo, että ei meitä kuunneltu ollenkaan.”

Kyseinen toimittaja sanoo toivoneensa, että toimittajat olisivat voineet olla enemmän mukana koko prosessin suunnittelussa. Pienen televisiotoimituksen toimittajana hän kuitenkin tunsi, ettei heillä ollut sanomista suuren Helsingin Sanomien toimituksen edessä.

”Tavallaan ehkä olisin ite halunnu enemmän olla mukana uuden, niinku tän organisaation tavallaan hahmottamisessa tai jotenkin sen luomisessa enemmän kuin ehkä annettiin mahdollisuutta, tai itseasiassa, kun ei sitä mahdollisuutta juurikaan annettu ollenkaan. Ja sitten se, että kuunneltiin meitä, ei, koska kyllähän tässä tuli hyvin vahvasti sellanen olo, että tää ehkä tehdään kuitenkin jossain vaiheessa isomman ehdoilla, että meiltä ei välttämättä kauheesti kysytty että mikä on meidän ajatuksemme, et ehkä voi tavallaan aistia jo sellasen helpotuksen, että kiva kun me kelvattiin, et me saatiin tulla tänne.”

Toimittajien joukossa oli myös heitä, jotka uskoivat, ettei johdolla ollut paljoa konkreettista kertomista etukäteen, koska ei kukaan voinut tietää, miten yhdistyminen tapahtuu.

”Ainahan valitetaan, että tietoa ei tuu tarpeeks, mut emmä ny sitä niin kauheesti valittanut tai valittais, että en mä oo sitä kauheesti kaivannu. Mun asenne oli vähän sellanen, et tullaan tänne ja katotaan, mitä tapahtuu. Ja varmaan aika paljon se oli varmaan oikeesti sillä tavalla, ettei oikeen tiedetty, et miten nämä toimitukset järjestyy, et ei sitä ois voinut hirveesti suunnitella hirveen tarkkaan etukäteen eikä sit ois näin ollen voinut kertoakaan niist suunnitelmista.”

”Kaikki janoaa hirveesti tietoa ja sitten, kun sitä tietoa ei oikeesti ei oo olemassa, että tämmöstä prosessia ei ole koskaan aikaisemmin tehty, että näin isoa kanavaa ja isoa lehteä ei ole saatettu yhteen.”

Lähes kaikki haastattelemanani toimittajat toivoivat, että johto olisi kuunnellut enemmän työntekijöitä uusien teknisten laitteiden hankinnassa. Vastauksissa toistui kerta toisensa jälkeen tekniikan väen kärsimät vaikeudet.

”Mikä mun mielestä on tapahtunu ihan selvä virhe, on tuolla teknisellä puolella, että meidän ammattitaitoisten kuvaajien ja kuvatuottajien ja muitten ääntä ei kuunneltu ja siks tänne on vähän epäpätevät vehkeet varattu.”

”No siis lähinnä tekniikan puolella on ollu hirveitä ongelmia ja hirveitä pettymystä siihen, että tavallaan työntekijäpuolen näkemykset sivuutettiin kokonaan ja mustakin näyttää, vaikka mä en ole tekniikan puolen ihminen että ei noi nyt parempaan suuntaa noi laitteet menny. Et siinä on mun mielestä mämmätty kyllä. Ja must tuntuu et suuri pettymys työntekijöillä on siihen, että pomot ei kuunnellu työntekijöiden näkemystä.”

Eero Hyvösen mukaan työntekijöille oli järjestetty ennen muuttoa erilaisia tilaisuuksia, joissa he saivat tutustua teknisiin vaihtoehtoihin, joita Sanomataloon suunniteltiin. Tilaisuuksissa sai kysellä lisätietoja ja ne videoitiin Hyvösen mukaan niitä henkilöitä varten, jotka eivät päässeet paikalle. Hänen mukaansa työntekijöiden tyytymättömyys oli tullut esiin jo tässä suunnitteluvaiheessa.

”Kun ruvettiin tekee sitä lopullista ratkaisua niin siinä kohtaan varmaan meidän perustelut jäi liian ohkaseks, et miks päädyttiin siihen, mihin päädyttiin.”

(Hyvönen 26.2.2013)

5.4 Tekniset ongelmat varjostavat toimittajien työtä

Kuvaajat joutuivat toimittajien mukaan painimaan yksinkertaistenkin asioiden kanssa ja jutun leikkaamiseen kului kauan aikaa. Eräs toimittaja kuvasi tilannetta ”kestämättömäksi” ja muistutti, että tekniikan väen ongelmat heijastuvat myös toimittajiin, kun ei saatu tehtyä sellaista laatua kuin toivottiin. Toisen toimittajan mielestä alku Sanomatalossa oli ollut kivikkoisempi kuin hän oli kuvitellut ja pitkälti sen takia, että prosessissa oli edetty hänen mukaansa tekniikka edellä. Tämän takia oli jouduttu tinkimään myös journalismista. Toimittajat myös valittivat, etteivät uutiset tuntuneet enää niin tuoreilta, koska niitä ei voitu teknisten hankaluuksien takia päivittää tarpeen tulleen enää hetkeä ennen lähetystä.

”Tuntuu et tehäks täs uutisia, jos ei oikeesti voi lähtee semmoselle [keikalle], joka sit loppuu myöhään.”

”Maailman seuraaminen loppuu 17:30. Et jos sen jälkeen tapahtuu jotain, ni se on niinku tosi vaikee saada lähetykseen enää.”

Kun helmikuun lopussa aloitin tutkimushaastattelut Sanomatalossa, tekniset ongelmat olivat piinanneet televisiotoimitusta joulukuun muutosta alkaen. Niistä mainitsivat niin esimiehet kuin toimittajatkin. Ongelmat hankaloittivat uutisjuttujen editointia ja lähetyksen ulosajoa. Kyse oli lähinnä tekniikan väen käyttämistä ohjelmista, mutta myös esimerkiksi toimittajien spiikkaamiseen varatuista tiloista. Spiikkaaminen tarkoittaa juttuun nauhoitettua, toimittajan lukemaa juontoa. Alkuun oli ajateltu, että toimittajat lukisivat käsikirjoituksensa nauhalle deskissä. Nelosen toimittajien mielestä paikka oli kuitenkin aivan liian

rauhaton ja vaatisi kunnolliset tilat. Tehtaankadulla spiikkausta varten oli käytetty äänieristettyä koppia, jossa toimittaja oli yksin.

“Ne on teknisiä seikkoja, jotka koskee meidän duunii, jolloin me ei pystytä tekee sitä meidän duunii niin hyvin ku sitä pitäis tehdä, jolloin se vaikuttaa siihen työn laatuun.”

Pari kuukautta muuton jälkeen Sanomatalossa oli tehty järjestelyjä siten, että deskin viereen oli rakennettu editointitiloja spiikkaamista varten. Teknisiä, tuotantovaiheen ongelmia riitti siitä huolimatta.

Johto oli hyvin tietoinen teknisistä ongelmista ja niiden tuomista paineista. Kun kysyin päätoimittaja Hyvöseltä Nelosen uutistoimituksen ilmapiiristä, vastaus tuli nopeasti:

”Kiree. Tosi kiree ilmapiiri on ollut tän uudistuksen aikaan, ja aika paljon vaikutti se tekniikka. Ja se tiukka aikataulu.” (Hyvönen 26.2.2013)

Hän siis tiesi myös toimittajien kärsivän teknisistä ongelmista.

”Toimittajillakin on ehkä ollut semmosta ajatusta, et heidän työnsä valuu jollain tavalla hukkaan, et kun se ei näytä niin laadukkaalta.” (Hyvönen 26.2.2013)

Vaikka kaikki haastatteleman toimittajat kirosivat teknisiä ongelmia ja niiden tuomia paineita, kaikki toimittajat kuitenkin näkivät eron toimitusten yhdistämisessä ja Nelosen uutisten teknisen puolen uudistuksessa. Haastateltavat painottivat, etteivät nämä tekniikan ikävät asiat liittyneet sinänsä mitenkään siihen, että heidän toimituksensa oli yhdistetty Helsingin Sanomiin. Kyse oli vain siitä, että tekniset ongelmat vaikeuttivat toimittajien työntekoa.

5.5 Suuren talon edut

Pyysin haastatteluissa toimittajia kertomaan, millaisia hyötyjä he kokivat toimitusten yhdistämisessä. Eräs toimittaja iloitsi siitä, että samasta aihepiiristä kirjoittavilta toimittajilta sai ikään kuin vertaistukea. Toinenkin mainitsi, että arkipäiväisessä työnteossa tunsu konkreettista apua siitä, että talossa oli todennäköisesti myös lehtitoimittaja, joka teki samasta aiheesta juttua.

”Pystyy jotenkin yhdistää sitä, et hoida sä tää ja mä hoidan tän ja sit yhdessä käytetään sitä, mitä siitä saadaan just vaikka grafiikan teossa tai sit semmosissa, semmosis niinku aikaa vievissä tsekkauksissa.”

”Tsekkausapu” tuntui toimittajan mukaan varsinkin iltaisin. Tehtaankadulla toimituksessa oli tekniikan väen lisäksi ollut vain ankkuri ja yksi toimittaja. Nyt Sanomatalossa sai isommalla porukalla tarvittaessa nopeastikin kerättyä tietoa tapahtumista. Tästä syystä haastateltava oli sitä mieltä, että Nelosen uutisetkin pystyi nyt reagoimaan paremmin myöhäisillan tapahtumiin. Sanomatalossa paikalla oli aina myös Helsingin Sanomien uutispäällikkö, kun Tehtaankadulla ankkuri oli toiminut myöhäislähetyksen uutistuottajana.

Ison uutistalon eduksi nähtiin myös oman talon asiantuntijatoimittajat, kirjasto, informaatiopalvelut ja se, millaisella volyyymilla omakin uutinen saatettiin nyt julkaista.

”Areena on isompi ja musta se on hirveen positiivista. Ainakin ite saan siitä hirtittävästi motivaatiota, kun tietää, että voi saada aika oikeesti ison yleisön itelleen.”

Kyseisen toimittajan mielestä on vain itsestä kiinni, mitä haluaa isossa talossa tehdä. Sopiva julkaisuväline löytyy kyllä.

”Aina on paikka, jossa julkaista sitä asiaa.”

Henkilökohtaisiksi hyödyiksi moni mainitsi etenemismahdollisuudet Sanomatalossa. Myös talon vuorolisät koettiin uutena, positiivisena asiana.

Eräs Nelosen uutistoimittaja iloitsi mahdollisuuksista, joita hän nimenomaan liikkuvan kuvan ammattilaisena voisi saada Sanomatalossa. Varsinkin nyt, kun Helsingin Sanomat oli halukas panostamaan videokuvaan.

”Onhan tääl mahdollisuuksia oikeesti tehdä mitä vaan ja myöskin, et koska nyt pyrkimykset Hesarissa kuitenkin on ne, että myös liikkuvaa kuvaa ois enemmän kaikilla mahdollisilla tavoilla, niin siin on jotenkin hauskaa, et sitä pääsee seuraamaan ja saa olla mukana.”

5.6 Nelosen uutistoimitus hajautettiin

Suuren talon eduista huolimatta toimittajat kaipasivat Tehtaankadun toimituksen pientä ja intiimiä uutistoimitusta. Sanomatalossa televisiotoimittajat ripoteltiin kukin omalle kotiosastolleen, koska virallisesti toimitusta nimeltä Nelosen uutiset ei enää ollut olemassa. Haastateltavien puheista sai hyvin selvän kuvan, ettei järjestely vielä toiminut. Vaikka omalla osastolla saatettiin viihtyä, yhteistyötä sen sisällä kuvailtiin hyvin puutteelliseksi. Ainoastaan yksi toimittaja sanoi yhteistyön sujuvan saumattomasti oman toimituksensa lehtitoimittajien kanssa. Hän kuitenkin epäili olevansa tässä poikkeus ja osa kertoikin olevansa aika hukassa uuden osastojaon kanssa.

”Ehkä voi työntekijälle tulla sellanen olo, että niinku, et ei oikeen tiedä tarkkaan ottaen, mihin lokeroon tässä niinku kuuluu.”

Alusta alkaen tarkoituksena oli ollut, että televisiotoimittajat kävisivät omien osastojensa aamukokouksissa. Eero Hyvönen perusteli tätä sillä, että näin tieto lehden osastoilta kulkisi televisiouutisille. Televisiotoimittajat saisivat osastopalavereissa kuulla, mitä omalla osastolla oltiin tekemässä päivän lehteen tai millaisia suunnitelmia oli ilmassa.

Yleinen valitusaihe televisiotoimittajien keskuudessa kuitenkin oli, etteivät he koskaan ehtineet aamuisin osastokokouksiin, koska hieman aikaisemmin alkanut

Nelosen uutisten oma kokous yleensä venyi osastokokouksien päälle. Tähän ongelmaan yritettiin tehdä muutos maaliskuussa, kun tein viimeisiä haastattelujani. Tuolloin toimittajien käskettiin mennä vain osastokokouksiin ja jättämään väliin televisiouutiskokous. Toimittajien puheista kuitenkin ymmärsi, ettei osastokokouksessa jaettu heille juttuaihetta, vaan siitä oli joka tapauksessa keskusteltava Nelosen uutistuottajan kanssa. Vielä helmikuussa, ennen uutta kokouskäytäntöä, yksi toimittaja piti osastokokoukseen osallistumista hukkaan heitettyinä aikana, kun muutenkin oli vähän aikaa tehdä päivän juttu.

”Jos mulla ei oo mitään [oman osastonsa] juttua tekeillä, et mun ois hyötyä mennä siihen sen päivän [osasto-]kokoukseen, niin mä en mee enää istumaan, koska sitten ne on niin löysiä nuo lehden palaverit, että siinä niinku lähtee viimeinenkin mehu ihmisestä, että sinne mennään dementoitumaan, että mieluummin mä teen sitä omaa juttuu.”

Sopeutumista omalle osastolle ei helpottanut myöskään se, että lehtitoimittajien työajat erosivat televisioimittajien työajoista. Myös oman osaston esimies jäi monelle etäiseksi ja televisiouutisten uutistuottaja tuntui vanhan mallin mukaisesti lähimmältä esimieheltä.

”Musta tuntuu vähän hankalalta se, että mä puhuisin mun esimieheni kanssa, joka on siis lehtipuolen esimies, niin asioista, jotka koskee tv-työn tekemistä, koska mä en ole nyt ihan varma, että ymmärtääkö hän täysin, et mistä mä puhun. Mutta ehkä mä, ehkä mun pitää vaan kokeilla.”

Myös toinen toimittaja mainitsi, ettei uskonut osastoesimiehen ymmärtävän televisiotyön tekemistä.

”Lähin esimies on sit oman osaston esimies, joka ei todellakaan tunnu kovin läheiseltä vielä, että sitä on vaikeeta niinku lähestyä sitä esimiestä, että, ja kun ei se tiedä siitä mun niinku normaalista tekemistä, mitä mä teen ja mun työtavoista ja sellasesta, mihin mä kenties pystyn ja mihin en.”

Vaikka osastojakoa kiltisti noudatettiin ja yritettiin ymmärtää, mihin sillä pyrittiin, moni piti Nelosen tv-toimituksen hajauttamista sekavana. Toimittajia istui nyt kolmessa eri Sanomatalon kerroksessa. Jotkut haastateltavat kertoivat siitä olleen pitkäkin aika, kun viimeksi ovat nähneet entisiä Nelosen työkavereitaan.

”Se tärkeä interaktiivisuus henkilöiden, varsinkin uutistuottajan, graafikon, kuvajatuottajan välillä on kadonnut. Vanhassa paikassa koko ajan pysty kysyee, ilmottaa. Se on semmosta, et se toimi niin hyvin tuolla Tehtaankadulla, et koko ajan oltiin keskusteluyhteydessä, että mitä tapahtuu, mitä ollaan tekemässä ja mitä halutaan. Mä istun eri kerroksessa nyt ja teen siellä sitten omia touhuja, ja jos on asiaa niin joko soitellaan tai kävelen portaat alas kysymään jotain. Ja se on jotenkin, tuntuu et mä oon aika orpo. Ja ideahan siinä oli tää synenergia, että kun mä istun siellä ikään kuin lehtipuolen omien parissa, että mä saan heiltä ideoita ja mä voin antaa heille ideoita, mutta ei se vaan toimi.”

Televisiotoimittajien sijoittamisen eri osastoille koettiin vaikeuttavan käytännön työtä ainakin näin alkuvaiheessa.

”Se ei oo mun käsittääkseni tuonu vielä riittävää lisäarvoa, että se ois kannattavaa tässä tilanteessa. Jos ihmisiä ei saada lisää, niin tuota musta on järkevämpi laittaa meidät istumaan yhteen paikkaan.”

Televisioryhmän erottaminen toisistaan koettiin jopa niin hankalaksi, että sen uskottiin heikentävän työnlaatua ja vaikeuttavan jutun ja lähetyksen valmistumista. Eräs haastateltava harmitteli sitä, kun toisten televisiotoimittajien kanssa ei voinut enää keskustella omasta jutusta ja sen näkökulmasta. Nyt aihetta olisi pitänyt pyöritellä omalla osastolla, lehtitoimittajien kanssa. Toisen mielestä tuottaja ei enää ohjannut samalla tavalla televisiojutun tekemisessä. Myös seuraava haastateltava viittasi osastojaon johtaneen siihen, että televisiolähetyksen uutistuottaja oli etäännytynyt:

”Idea on ollu hirveen kiva, mut se ei vaan toimi ja se just heikentää ehkä tätä tekemisen meininkiä ja varmaan loppupeleissä varmaan ihan tätä juttujen laatua, et meillä ei ole niinku yhteyttä enää tuottajaportaaseen.”

Toimittaja piti vanhan toimituksen yhteen palauttamista ensisijaisena asiana, jolla saisi parannettua työnlaatua ja yhteishenkeä. Hän uskoi, että televisiotoimittaja pystyisi seuraamaan oman osastonsa juttuja aivan yhtä hyvin, vaikka Nelosen uutiset olisi erillinen toimituksensa Sanomatalossa, koska oman osaston kanssa yhteistyö ei ollut ongelmaton nykyisenkään järjestelyn puitteissa.

Nelosen uutisissa oli totuttu siihen, että kaikki olivat aina valmiudessa tekemään jutun aiheesta kuin aiheesta, koska lähetystä oli tehty niin pienellä porukalla. Ainakin yksi toimittajista uskoi, ettei yleistoimittajuus ollut katoamassa mihinkään osastojaosta huolimatta. Toimittajan oli myös vaikea nähdä, että kaikkien omilta osastoilta riittäisi aiheita joka päivä tv-uutisille. Kollegan mielestä se, että Nelosen politiikan toimittaja istuu politiikan toimittajien kanssa, ei hyödytä häntä, kun aiheena on Venemessut.

Yksi haastateltava totesi yksinkertaisesti, että kun ei istuttu samassa tilassa, tiedonkulku tökki.

”Asioita jää sanomatta ja semmosii virheitä tulee sen takia, sellasii ärsyttävii mokia tulee sen takia, että niinku tieto ei kulje.”

Päätoimittaja Eero Hyvönen tietenkin toivoi, että televisiotoimittajat olisivat aktiivisemmin tekemisissä oman osastonsa kanssa, jotta varsinkin suunnittelussa olevista aiheista kulkisi myös televisiolle ajoissa tietoa. Hänen mukaansa kaikki osastoesimiehet eivät vielä osanneet ajatella juttuja television näkökulmasta. Hyvönen myöntääkin, että Helsingin Sanomien esimiesten kanssa olisi pitänyt käydä huolellisemmin läpi, mitä yhteistyö tarkoittaa käytännön työssä. Kesällä 2012 Helsingin Sanomien osastoesimiehiä kävi tutustumassa Nelosen toimitukseen ja osa ehti tehdä itse televisiojutunkin. Hyvönen olisi selvästi kaivannut vielä syvempiä yhteisiä keskusteluja lehden ja television välillä arkipäivän työstä. Esimiesten lisäksi näihin keskusteluihin olisivat voineet hänen mukaansa osallistua toimittajakoululaiset, jotka olivat suorittaneet harjoitusjakson Nelosen uutisissa. He olivat lehtitoimittajia, joille ehti harjoittelun aikana syntyä vahva käsitys televisiouutisten tekemisestä. Nyt televisioväki oli käynyt

keskustelua Tehtaankadulla keskenään ja Helsingin Sanomien osastoesimiesten kanssa asioita oli käsitelty ”jonkin verran”. Hyvönen kertoo itse ehtineensä hyvin vähän käymään Sanomatalossa ennen muuttoa, mutta oli tyytyväinen, kun Nelosen uutisten entinen toimituspäällikkö Jaakko Lähteenmaa oli siirtynyt Sanomataloon jo alkusyksystä 2012 ja pystyi täten ennakkoon valmistelemaan muiden neloslaisten saapumista.

Myös Mikael Pentikäinen näki, että lehden uutispäälliköt olivat vielä haastatteluhetkellä melko sivussa televisiouutisten tekemisestä ja television uutistuottaja kasasi lähetystä yksin. Tulevaisuudessa lehden esimiesten rooli televisiojuttujen osalta kasvaisi, hän uskoi.

”Kun tää yhteistyö menee pidemmälle, niin se on enemmän sitte niinku vuoropuhelua sen uutistuottajan ja sen osaston ja uutispäälliköiden välillä, et mikä menee mihinkin, et nyt se on enemmän sit tämmönen oma saareke [televisiotoimitus], joka tekee mitä hyväksi näkee.” (Pentikäinen 26.2.2013)

Televisiotoimittajille iso muutos Sanomataloon tullessa oli myös se, että ankkurin ja uutistuottajan työnjakoa muutettiin. Tarkoituksena oli, että uutistuottaja vastaisi lähetyksen sisällöstä, mutta ankkuri päättäisi, miten uutiset esitetään katsojille eli miten aiheet annostellaan lähetyksessä. Tehtaankadulla uutistuottaja vastasi yksin päälähetyksen sisällöstä ja ankkurilla ei ollut tällaisia ”annostelijan” roolia. Eero Hyvösen mukaan uudenlaiseen järjestelyyn oli päädytty, koska ankkureilla oletettiin olevan enemmän näkemystä siihen, miten asiat kannattaisi esittää, jotta uutiset olisi toimiva televisio-ohjelma.

Lähes kaikki toimittajat kokivat, että ankkurin ja uutistuottajan välinen työnjako oli jäänyt sekavaksi. Tämän huomasi myös siitä, että toimittajien kertomukset rooleista olivat ristiriitaisia. Joku mainitsi, että alkuun ankkuri oli määrännyt myös lähetyksen sisällöstä, osan mielestä järjestelyssä oli jo palattu hieman entiseen ja kolmannen mukaan uutistuottaja päätti jälleen kaikesta kuten Tehtaankadulla. Myös Hyvönen oli huomannut, ettei kaikille ollut ollut selvää, mitä uusi roolijako tarkoitti.

Mikael Pentikäinen pohti, että Nelosen uutisia koskevia uudistuksia oli ehkä kuitenkin liian monta päällekkäin, kun samalla uudistettiin organisaatio, toimintamallit, tekniikka ja ankkurit.

”Ehkä yks vähemmän ois ollu paikallaan, et... Mutta tota, ollaan me nyt tähän asti selvitty.” (Pentikäinen 26.2.2013)

5.7 Hierarkia hirvittää

”Pomoja on kyllä hirveesti. Että niille pitäis varmaan järkevää käytännön tekemistä löytyä. Ja monella osastolla on päivävuorossa yhtä monta toimittajaa ja yhtä monta päällikköä, niin se on varmaan typerä tilanne.”

Kulttuurisia eroja löytyi, vaikka talossa työskentelikin saman alan osajia eli toimittajia. Sanomataloa pidettiin televisiotoimittajien keskuudessa paljon hierarkkisempänä, byrokraattisempänä ja tunnelmaltaan jäykempänä.

”Nelosen uutisissa ehkä on ollu rennompi meininki monellakin tapaa.”

”Tuntuu, että täällä silleen ei oo yhtä mutkatonta se meno. Esimiehet ja nää niinkun ylemmät henkilöt tuntuu olevan paljon kauempana ja korkeammalla torneissaan kuin aiemmin. Musta tuntuu, että vähemmän uskalletaan keskustella alaisten kanssa tulevista muutoksista vaikkapa. Ylipäätään.”

Edellinen toimittaja oli myös huomannut, että Sanomatalossa televisiotoimituksen reagointinopeus oli hidastunut. Hänen mukaansa pieni ja dynaaminen Nelosen toimitus oli Tehtaankadulla tarttunut aiheisiin tarvittaessa nopeammin kuin Sanomatalossa tartuttiin. Tämä oli mielenkiintoinen näkemys, koska kollegahan oli todennut reagointinopeuden nimenomaan parantuneen Sanomatalossa, sillä

väkeä oli nyt enemmän. Vaikutti siltä, että nyt oli isompi koneisto käytössä, mutta sen käynnistäminen saattoi olla hitaampaa.

Vastaavan päätoimittajan Mikael Pentikäisen mielestä toimitusten kulttuurit olivat paljastuneet yllättävänkin samanlaisiksi.

”Kulttuurellinen niinku samankaltaisuus sittenkin on ollu yllättävän lähellä. Kun joku ajattelee, et Nelonen on tämmönen viihdekanava ja televisio on viihdettä ja Hesari on tämmönen vakava sanomalehti, Mut Nelosen uutisten journalistinen kulttuuri ja Hesarin toimituksen journalistinen kulttuuri niin on itseasiassa hyvin lähellä toisiaan. Ja sehän on edelletys tän yhdistämisen onnistumiselle, että jos ois ollu hyvin erilaiset uutiskriteetit ja hyvin erilainen uutisajattelu niin siitähän ois tullu ihan täys sotku.” (Pentikäinen 26.2.2013)

5.8 Omat välineet

Aloittaessani tutkimushaastattelut helmikuussa 2013 läheskään kaikki televisiotoimittajat eivät olleet kirjoittaneet lehteen. Harvinaista oli myös, että printtitoimittajat olisivat hakeneet yksittäisiä haastatteluja kameralle televisiotoimittajan avuksi – puhumattakaan, että lehtitoimittajat olisivat tehneet kokonaisia televisiojuttuja.

Erästä haastattelemaani televisiotoimittajaa nauratti, kun hän kertoi, kuinka oli kyllä huomannut, että hänen tekemäänsä televisiohaastattelua oli käytetty lehdessä. Niin hämmentävältä se taisi yhä hänen mielestään tuntua, että tietoa ja materiaalia nyt todella jaettiin Helsingin Sanomien kanssa.

Toinen televisiotoimittaja koki, että teknisten ongelmien aiheuttama ylimääräinen ponnistelu ja varmistelu oli vienyt voimia myös siltä, että televisiotoimittajille olisi jäänyt useammin aikaa työstää myös lehtijuttu. Hänen mukaansa lähtökohta oli se, että lehtijuttu tuli tehdä saman päivän aikana kuin tv-juttu.

”Semmoset monitekemisen päivät on kauheen raskaita, että ensin meet keikalle, heti tehään nettiin, sitte teet tv-jutun ja sen jälkeen vielä kirjoitat lehtijutun, niin silloin on aika sippi.”

Sellainen, että yksi toimittaja tekisi sekä lehtijutun että televisiojutun yhden päivän aikana, ei tuntunut olevan päätoimittajankaan ihanne. Eero Hyvösen mielestä siihen pyrittiin, että tulevaisuudessa keikalle lähtisi vain yksi toimittaja. Tämä voisi ottaa haastattelut myös kameralle, jonka materiaalista televisiotoimittaja koostaisi toimituksessa jutun.

”Nythän meillä oli sillä tavalla, että siellä oli ns. printtitoimittaja ja ns. tv-toimittaja Hesarista kumpikin samas ringissä niinku kysymäs niit kysymyksiä. Ja sehän niinku olis oikeesti fiksuja, et siellä ois yks ihminen joka kysyy ja sitte purkaa ne ja käyttää lehteen ja käytetään jutus tuolla.” (Hyvönen 26.2.2013)

5.9 Yhteistyö vielä alkumetreillä

Konkreettinen yhteistyö lehtitoimittajien ja televisiotoimittajien välillä oli ollut vielä vähäistä. Jotkut toimittajat olivat kokeilleet yhteistyötä enemmän kuin toiset. Yhdessä oli ehditty esimerkiksi etsiä haastateltavia soittelemalla puheluita. Samalla keikalla saattoi olla neljä sanomatalolaista (printtitoimittaja, televisiotoimittaja sekä kuvaajat), mutta läheskään aina sinne ei ollut lähdetty yhdessä yhteistyö mielessä. Se tuli hyvin konkreettisesti ilmi myös seuraavassa tapauksessa, joka sattui kesken tutkimushaastattelun.

Tehdessäni tutkimushaastattelua uutistuottajavuoroja tekevän toimittajan puhelin soi. Puhelimessa oli televisiotoimittaja, joka soitti isosta pressitilaisuudesta. Uutistuottaja kehotti toimittajaa etsimään lehtitoimittajan paikan päältä ja tekemään yhteistyötä tämän kanssa. Televisiotoimittaja ja uutistuottaja eivät kuitenkaan kumpikaan tienneet, kuka Helsingin Sanomien toimittaja oli lähetetty samaan tilaisuuteen. Uutistuottaja päivitteli puhelimeen, kuinka ei ollut oppinut

vielä tuntemaan lehtipuolen väkeä. Lopulta hän ohjeisti pressitilaisuudessa olevaa Nelosen uutisten toimittajaa huutamaan paikan päällä: ”Hesari! Hesari!”, jotta oman talon väki löytyisi. Puhelun jälkeen uutistuottajaa nauratti, että näin uutta kaikki vielä oli.

Toinenkin toimittaja kertoi, ettei hän ei ollut vielä kertaakaan lähtenyt keikalle lehtitoimittajan kanssa yhtä matkaa, mutta takaisin oli kyllä tultu yhdessä, kun paikan päällä oli törmätty oma talon väkeen.

Yksi televisiotoimittaja tosin oli kokenut erään juttukeikan yhteydessä, että saattoi olla myös hyvä asia, jos liikkeellä ei oltu yhdessä lehtiporukan kanssa, koska kyse olisi ollut niin ”massiivisesta ryhmästä”, joka olisi aiheuttanut liikaa huomiota paikan päällä. Hän kuvaili yhteistyökokeiluja muutenkin hieman vaikeiksi. Toisen mielestä lehtitoimittajat eivät vaikuttaneet niin innostuneilta yhteistyöstä.

”Henkilökohtaisesti must tuntuu, et niis tapauksissa mulla on ollu vähemmän ennakkoluuloja kuin lehden toimittajilla niit tilanteita kohtaan. Et mä oon suhtautunut ihan positiivisesti siihen, et mennään yhdessä jonnekin ja tehdään tiedonhankintaakin yhdessä siis jaetaan tehtäviä, mut tuntuu, et se on ollu enemmänkin, se on ollu ehkä semmosta niinku nikottelemista lehden toimittajilla.”

Lähetysten tekemisessä lehtitoimittajista vielä ollut ollut niinkään paljoa apua. Se, että yhteistyötä vasta rakennettiin ja toiminta haki muotoaan, herätti myös huolta toimittajissa.

”Ehkä nyt tässä anonymisti voin sanoa, et huolestuttavaa mun mielestäni on se, että tuntuu, että se muoto ja se hahmo, jota haetaan, se ei ehkä ole kauheen selvänä edes kenenkään päässä, et minkälainen sen pitäis olla.”

”Mun mielestä pitäis olla [pidemmällä yhdistymisessä], et niinku et ei ees tarvis odottaa, vaan pitäis olla. Ja se mun mielestä kertoo siitä, että joku on ehkä menny siin valmistelussa mönkään.”

Eräs toimittaja sanoi kuvitelleensa, että Sanomatalon väestä olisi jo siihen mennessä saatu irti enemmän hyötyä. Varsinkin toimittajaresursseihin oli toivottu apua. Mutta koska printtitoimittajista ei vielä ollut tekemään televisiojuttuja, Nelosen uutiset joutui turvautumaan pitkälti lehden valmiisiin uutisaiheisiin. Entistä pidempi lähetys oli pakko täyttää eikä väkeä ollut tarpeeksi, jotta omia aiheita olisi voitu valmistella.

Helsingin Sanomien toimittajia oli sen sijaan nähty studiossa asiantuntijahaastateltavan roolissa. Lisäksi kirjeenvaihtajat olivat antaneet raportteja ulkomailta. Televisioimittajat kiittelivät kovasti, että varsinkin näissä raporteissa yhteistyö kukoisti parhaimmillaan. Päätoimittaja Hyvösen mukaan lehden väki oli myös osallistunut taustatöihin esimerkiksi auttamalla ankkureita valmistautumaan studiohaastattelun aiheeseen. Hänen mielestään tämä oli tärkeää apua varsinkin kahdelle ankkurille, joilla ei ollut aikaisempaa uutistyökokemusta.

Integraatiovaikeuksien epäiltiin johtuvan siitä, ettei lehden puolella osattu vielä miettiä niitä asioita, joita television tekeminen vaatii. Vaikka halua monitekemiseen tuntui olevan ainakin tämän seuraavan toimittajan mielestä, innostus tyssäsi käytännön toteutukseen.

”Lehtitoimittajat ei osaa käyttää tv-laatuksia nauhoitusvälineitä niinku Audacityä ja sitten meille tulee toimituspäällikkö suu vaahdossa kertomaan, että nyt on tämmönen huippu uutinen täältä tulossa ja ollaan saatu se ja tämä kiinni, mutta sitten ei oo edes nauhoitettu sitä, jolloin se on täysin käyttökelvoton meille. Näihin ihan joka päivä törmätään.”

Ongelma oli hänen mukaansa myös se, että lehtitoimittajilla oli usein koko ilta aikaa työstää juttua toisin kuin televisiossa. Lehti saattoi yhä pohtia tehdäänkö aiheesta juttua, kun televisio olisi jo tarvinnut tiedon. Joidenkin mielestä television huomioimisessa oltiin vielä hyvinkin alussa. Eräs toimittaja totesi myös, että opettelemista taisi olla molemmilla puolilla. Printtitoimittajat eivät vielä osanneet tarjota apuaan, mutta neloslaisetkaan eivät välttämättä

ymmärtäneet sitä pyytää oikealla hetkellä. Molemmilla oli opittavanaan uudenlainen tapa tehdä tuttua työtä.

Päätoimittaja Hyvönen tiesi, että teknisten ongelmien takia monella oli pinna jo kireällä ja uudistuksen olisi odotettu tuovan nopeammin konkreettisia hyötyjä. Hän kuitenkin toivoi kärsivällisyyttä yhteistyön rakentumiseen.

”Sitte pettymys kans siitä, että kun moni niinku koki tai kuvitteli, et se hesari jotenkin, tää tuki on ja se fiilis, mikä tulee lähetykseen, on isompi, et on sitte niitä hesarin tekijöitä jotenkin koko ajan enempi käytettävissä, mut sekin on semmonen asia, et se pitää osata myös hakea ja pyytää ja rakentaa ne käytännöt.” (Hyvönen 26.2.2013)

Juuri kestävien käytäntöjen luominen oli osoittautunut myös Hyvösen mielestä yllättävän vaikeaksi. Varsinkin tiedonjakamisessa on ollut hänen mielestään ongelmia.

”Vaikka tieto on periaatteessa yhteistä niin se tieto ei kuitenkaan kulje. Ja mä en usko, et se on ihan semmosta tahallista salailua, koska se näyttää olevan aina, kun otetaan pöydälle, niin ihmisillä on aito semmonen niinku voi ei, et miksei oo nyt osattu tehdä tätä paremmin.” (Hyvönen 26.2.2013)

Myös vastaava päätoimittaja Pentikäinen tiesi, että jotkut toimittajat olivat pettyneitä, kun yhteistyö ei vielä näkynyt niin vahvasti käytännön työssä. Hänen mielestään tämä oli harkittu teko. Toimitukset haluttiin yhteen ja tarkoituksena oli lisätä yhteistyötä hiljalleen. Nelosen muuton aikana ja heti sen jälkeen Sanomatalossa piti kuitenkin keskittyä tabloidin tuloon.

”On saattanu olla pientä pettymystä siihen, että kuitenkaan semmosta käytännön integraatiota ei oo kauheen pitkälle pystytty viemään, mutta se oli harkittu asia, koska meidän kuitenkin sitten hirveen paljon energiaa piti ohjata tähän lehti uudistukseen ja ikään kuin mentiin sillä taktiikalla, että me yritetään saada nää tv-uutiset toimimaan täältä, uus malli toimimaan, uus tekniikka toimimaan, uus konsepti toimimaan ja sitten koulutettiin sitä porukkaa, joka oli mahdollista ja

piti kouluttaa siinä niinku ensi vaiheessa ja nyt sitten kun tää lehti uudistus on saatu pois alta, niin nyt yritetään sitten niinku ajan kanssa lisätä sitä, sitä yhteistä tekemistä.” (Pentikäinen, 26.2.2013)

Pentikäisen mielestä Helsingin Sanomien tabloid-hanke ei ollut vienyt kuitenkaan huomiota Nelosen uudistuneilta uutisilta.

”Mä luulen, et se oli vaan huomionäkökulmasta oli hyvä, et ne oli kaikki täs niinku peräkanaa, mutta tota sen kehittämisen kannalta, se ei ollu optimaalinen tilanne.” (Pentikäinen, 26.2.2013)

Lähes kaikki haastattelemani toimittajat kokivat, ettei lehti uudistus ollut häirinnyt heidän asettumistaan taloon. Televisioimittajien mielestä vaikutti siltä, että tabloid-uudistukseen oli valmistauduttu hyvin. Ainoastaan yksi haastateltavistani uskoi, että Nelosen uutisilta jäi uupumaan Helsingin Sanomien toimituksesta kaivattu tuki ja lisäresurssit alkuaikoina myös sen takia, koska lehden omat voimat menivät suureen ulkoasu-uudistukseen.

Maaliskuun 2013 alussa toimituksessa aloitettiin kuuden viikon perehdytysjaksot lehtitoimittajille. Heidät oli tarkoitus kouluttaa tuossa ajassa televisiouutisten tekemiseen. Kerrallaan koulutukseen osallistuisi pari–kolme toimittajaa. Eero Hyvönen painotti, että toimituksessa ei haluttu työntää televisiomikrofonia lehtitoimittajalle, joka ei ole koskaan sellaista käyttänyt. Linja oli se, että ihmiset perehdytetään ensin kunnolla. Koulutukset olivat kiinnostaneet niin paljon Helsingin Sanomien toimittajia, että ne oli varattu täyteen heti vuodeksi eteenpäin. Hyvönen uskoi perehdytyksen madaltavan lehtitoimittajien kynnystä ottaa haastatteluja televisiokameralle. Hän myös myönsi, että talossa oli jo valmiiksi paljon television tekemisen taitavia lehtitoimittajia, joita ei vain osattu käyttää hyväksi.

”Tää on ehkä semmonen asia, mikä meidän pitää käydä esimiesten kanssa ihan kunnolla läpi, osastoesimiesten kanssa läpi, et kun siellähän myös on semmosi, a jotka on ollu esimerkiks toimittajakoulun kierrossa ja he tekevät jotain juttua, niin me ei olla myöskään niissä tilanteissa oltu hereillä.” (Hyvönen 26.2.2013)

Häntä suorastaan huvitti, että jos televisiohaastatteluihin kykenevä lehtitoimittaja oli lähtenyt pidemmälle työmatkalle, häntä oli saatettu pyytää ottamaan haastatteluja myös telkkarille, mutta arkipäivän työssä esimerkiksi keikalle naapuriin, Eduskuntataloon tätä ei ollut kokeiltu. Yhteistyön tekeminen oli siis jäänyt testaamatta siellä, missä se olisi ollut kaikkein yksinkertaisinta ja luontevinta. Vuoden päästä monimediatekeminen olisi jo paljon pidemmällä, Hyvönen uskoi.

”Kun tää raja alkaa niinku hämärtyä, et ihmisillä ei enää ole enää semmosta niin voimakasta identiteettiä, että mä oon nyt printin tekijä tai mä oon teeveen tekijä, sit se alkaa, mä luulen et se vielä niinku, vuoden sisään tässä aika paljon kehitty.” (Hyvönen 26.2.2013)

5.10 Lehtitoimittajat tv-työhön – uhka vai mahdollisuus?

Joidenkin toimittajien kanssa tuli puhetta siitä, pelkäävätkö he työpaikkojen puolesta, jos lehtitoimittajat tekevät pian televisioutisetkin.

”No eihän siltä ajatukselta tietenkään voi vältyä. En mä tiedä, pelkääkö mä sitä. Mä sanon, et ihme on, jos yt-neuvottelut ei tuu.”

”Koko ajan koulutetaan niinku lehden toimittajia, tavallaan myös itse joudun opettamaan heitä, sit ehkä pelkään sitä, et sit syö sitä omaa työpaikkaansa siin samalla.”

Yleisesti tunnelma oli kuitenkin päinvastainen ja televisiotoimittajat oikein odottivat, että lehtitoimittajat oppivat television tekemisen ja heistä saadaan apua. Aivan kuten Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajat oli jo koettu suureksi hyödyksi.

”Käsitän sen [lehtitoimittajien kouluttamisen] nimenomaan reservinä, et jos tulee tarve, niin silloin on käytettävissä lehdestä televisiotaaton ihminen, mut en mä

sitä uhkana koe. Se on nimenomaan vaan reservi ja siis ihana, että sieltä tuliski sitten enemmän porukkaa, koska nyt me tehään se juttu per päivä. Ja se on hirveen ressaavaa. Varsinkin viikonloppusin.”

Pentikäinen ei uskonut, että tulevaisuudessa kaikki toimittajat osaisivat tehdä myös televisiota. Hän sanoi olevansa itse tyytyväinen, jos talossa olisi noin viisikymmentä televisiotyöhön kykenevää. Sen lisäksi pitäisi olla toimittajia, jotka osaisivat ottaa esimerkiksi haastatteluita televisiota varten tai olisivat valmiita toimimaan lähetyksessä studiovieraana.

5.11 Uutisten jakautuminen televisioon ja lehteen

Toimittajilla tuntui olevan eriäviä mielipiteitä siitä, jaettiin aiheet tasapuolisesti lehdelle ja televisiolle. Osa toimittajista oli tyytyväisiä uutisaiheisiin, joita lehti antoi televisiolle. Osa taas koki, etteivät aiheet jakautuneet reilusti.

”Välil tulee semmonen olo, et me ollaan jotenkin niinku kerjuulla tässä, niinku että tota, et antakaa meille nyt jotain, mitä me voidaan laittaa meidän lähetykseen.”

Kyseinen toimittaja oli kokenut tilanteen joskus jopa hankalaksi, kun lehtitoimittajalta piti mennä hakemaan ikään kuin ainekset omaan televisiojuttuun.

”Pari kertaa tullu semmosta, et on huomannu, et tää ihminen, jolta vaik kysyy hesarissa, et ei haluais, mut sit vähän niinku joutuu niinku antamaan jotain, ja sit siit tulee tietty itelle tosi inhottava olo, et ei oo tehny ite mitään sen eteen, mut silti niinku pääsee kuorii kermoi päältä ja se on mun mielestä väärin, et semmonen olo tulee.”

Hänen mielestään tällaista tunnetta ei siis olisi pitänyt tulla. Ajatushan oli se, että kaikki olisi yhteistä, kunhan vain suunniteltaisiin, miten uutinen esitetään eri välineissä

”Et just tää monikanavaisuuajattelu ei oo mun mielestä viel mitenkään todellakaa istunut tai istutettu tähän koko, koko hommaan vaan, et kyl se on mun mielestä viel semmosta, et okei mä tiedän, et teil on huomisen lehdes tämmönen ja tämmönen, mut saataisko me käyttää siitä vaikka edes vähän tätä jo illalla.”

Myös toinen toimittaja koki, että Nelosen uutiset kulki Helsingin Sanomien ”vanavedessä” ja muutenkin uutistyötä tehtiin hänen mielestään muutaman askeleen jäljessä. Tämä johtui hänen mukaansa siitä, ettei Nelosen uutisilla ollut omaa uutissuunnittelijaa.

Muutaman toimittajan mukaan television kerrottavaksi olisi pitänyt antaa enemmän aiheita. Yhden toimittajan mielestä televisiouutiset ei ollut tasavertainen lehden kanssa ja lehti jakoi uutisia televisiolle ”kitsaasti”. Toisen mielestä Nelosen uutiset nähtiin yhä ”sivutuotteena” ja kaikki mielenkiintoinen päätyi lehteen, jota television uutiset seuraa. Aiheiden luovuttamisessa televisiolle aristeltiin, koska haastateltavan mukaan Sanomatalossa haluttiin varmistaa, ettei aamun lehti jäisi ilman uutisia. Toimittaja olisi toivonut sen sijaan, että lehti antaisi tuoreita uutisia television kerrottavaksi ja aiheesta jatkettaisiin lehdessä.

”Et siinä on vielä sitä pelkoa tavallaan, että jos ne kerrotaan tv-uutisissa ensin, niin sitte muut mediat reagoi niihin ja sitte ei saada sitä ikään ku uutisena lehteen sitä asiaa.”

Myös kollega koki, että lehteä ajateltiin ensin, sitten vasta televisiota.

”Edetään hyvinkin vanhanaikaisesti kuitenkin, että pidetään kiinni siitä, mikä nyt menee sinne lehteen ja katotaan, et jos sinne telkkariin voidaan pistää vaikka toi asia tästä ja loput säästetään sinne aamun lehteen kuitenkin. Et täs on vähän se.”

Yksi toimittajista näki puolestaan, että varsinkin Helsingin Sanomien teettämässä gallupeissa oli tehty hyvää yhteistyötä, kun televisiolle oli säästetty esimerkiksi yksi Gallupkysymys. Hän mainitsi telkkarin ”ratsastaneen mukana”, mutta ajatteli

tästä huomattavasti positiivisemmin kuin edelliset haastateltavat. Toimittaja ikään kuin näki sen Nelosen oikeutena saada omansa Helsingin Sanomien uutisesta.

”Sit on telkkari päässy siinä vähän niinku ratsastamaan mukana ja ihan hyviä juttuja. Ja ne on ollu hyvin tiedossa etukäteen et tota, ne on toiminu, sellaset toimii aika hyvinkin yhteistyössä.”

Hänen mielestään yhteinen deski oli ehdoton aiheiden jakamisen kannalta. Siitäkin huolimatta, että Nelosen uutiset tuntui saavan Helsingin Sanomilta jonkun aiheen, jos he itse osasivat kysyä aiheesta.

”Et on niinku yhteinen deski, niin se on mun mielestä tän onnistumisen avainedellytys et yleensä saadaan mitään hyötyjä. Et sit se kuitenkin aika paljon perustuu siihen, et kuulee, et joku puhuu jotain ja sit, et aijaa, ootteks te tämmösestä tekemässä. Et semmosta systemaattisuutta siihen suunnitteluun ehkä sais viel tulla. Nyt se on vähän sattumanvaraista, mut et kyl se sattumanvaraisuuskin tuottaa hedelmiä aika usein.”

Kukaan toimittajista ei myöntänyt, että ilmassa olisi ollut minkäänlaista skuuppikilpailua. Mikael Pentikäisen mukaan tervettä skuuppikilpailua, jossa kilpaillaan skuuppien saamisesta, oli ollut Sanomatalon sisällä osastojen kesken jo ennen Nelosen uutisten muuttoa. Lähes kaikille toimittajlle oli selvää, että jos lehti teki skuupin, se oli ensin lehdessä, ja television skuupit taas televisiossa. Sekä toimittajien että päätoimittajien mukaan päätökset ylipäätään uutisten julkaisemistavoista oli tehty hyvässä hengessä ja aina tapauksen mukaan.

”Et sanotaan näin, et kun me ollaan pienemmillä resursseilla liikkeellä, niin joskus toivoisi, että saisi ottaa sitten illan lähetykseen vaan kun aiheet loppuu, et ne ois hyviä omia aiheita, mut kyl se on aika sopusasti menny et ei siit nyt oo mitään ihme tappeluu. Mut se on aina tapauskohtaista, et kumminkin päin on menty tähän asti.”

Alussa on ollut tietenkin sählinkiä aiheiden jakamisessa, myöntää Eero Hyvönen ja kertoo hyvän esimerkin siitä, miten juttuaiheita on ehditty ottaa toiselta

toimitukselta ilmankin lupaa. Kyseisessä tapauksessa Nelosen uutisten uutistuottaja oli poiminut sähköisestä toimitusjärjestelmästä melko luottamuksellisen aiheen kertomatta siitä ajoissa lehden toimitukselle. Televisio oli siihen mennessä käynyt haastattelemassa samat ihmiset kuin lehti ja pistänyt illan lähetyksessä ulos.

”Se herätti ymmärrettävästi närää, et niille tuli [lehdessä] semmonen olo et heidän oma uutisensa nyt varastettiin.” (Hyvönen 26.2.2013)

Tällaisesta tapauksesta huolimatta Eero Hyvönen on ollut tyytyväinen aiheiden jakautumiseen välineiden välillä. Hän ei ollut kokenut, että televisio toimisi markkinointikanavana aamun lehdelle. Hyvösen mukaan julkaisupäätösten taustalla on aina vaatimus siitä, että kaikille välineille riittää kunnollista journalistista sisältöä.

”Et on ymmärretty, vaikka tulis mikä kysely tai selvitys, oma selvitys, niin tota aina yritetään ajatella, et joo tää olis hyvä niinku Nelosen uutisille tää kulma tästä ja tää sit printille.” (Hyvönen 26.2.2013)

5.12 Kiirettä, stressiä ja työvoimapulaa

Nelosen uutislähetysten pituus oli lähes tuplaantunut entisestä uudistuksen yhteydessä ja samalla lähetyksia oli aikaistettu vartilla. Toimittajien mukaan tekijöitä oli kuitenkin illan lähetykseen yhtä monta kuin aikaisemmin. Tästä syystä kiire ja työvoimapula vilisivät haastateltavien vastauksissa. Varsinkin teknisten ongelmien kerrottiin nakertavan tehokasta työaikaa.

”Nykyisin tähän on käytettävissä tosi paljon vähemmän aikaa, että tääl on niinku raskaat noi aamupalaverit ja sitte tuota lähetys on aikaisemmin ja nyt meidän pitää yrittää, ja sitte ku automaatiota ajetaan, niin meidän pitää, 17.30 on deadline, joka ei oikeastaan koskaan toteudu, niin ei voi niinku hirveesti miettiä, mitä tekee ja mennään aina yksinkertaisemman kautta vielä tässä vaiheessa.”

Sanomatalossa oli alkutalvesta yhä samanlainen tilanne kuin Tehtaankadulla, että ”*ellettiin kädestä suuhun*”.

”Tehdään ensinnäkin puolta pidempää lähetystä samalla henkilöstöllä, sitten tässä on ollu niitä koulutuksia ja jengi on ollu sairaana ja niitä ei ole paikattu eli me ollaan tehty ihan liian pienellä porukalla. [...] Tää on kuin kädestä suuhun. [...] Jaiheutettiin niinku tavallaan työntekijöille liikaa stressiä sillä, että meitä oli liian vähän. Meitä oli niin kertakaikkisesti liian vähän.”

Toimittajan mukaan tilannetta oli hankaloittanut myös se, että jos tv-toimittaja teki lehteen isoa juttua, hän oli yhä Nelosen uutisten työvuorolistoilla eikä häntä paikannut kukaan lehtipuolen toimittaja televisiovuoroissa. Vaikka nyt oltiin isossa talossa, jossa oli satoja toimittajia, televisioimittajille ei löytynyt tuuraajia.

”Mun mielestä se apu meni niinku aika paljon yhteen suuntaan, totta kai mä näin, että kyllähän hesarilaiset kävi niinku studiovieraina saatto käydä ja ulkomaantoimittajat anto raportteja, et kyl siinä mielessä.”

Haastateltava kertoi pohtineensa, että Nelosen uutistoimittajille voisi jakaa erikseen Nelosen uutisvuoroja, jolloin he tekisivät puhtaasti televisiota ja vastaavasti olisi erikseen Helsingin Sanomien lehtitoimittajavuoroja. Näin päivät jakautuisivat televisio- ja lehtipäiviin, ja työvoimaresurssit pysyisivät tasaisempina. Perään toimittaja kuitenkin sanoi, että työvoimatilanne oli jo hieman helpottunut alkuaajoista, jotka olivat ilmeisesti olleet hyvinkin tiukat.

”Mutta joka tapauksessa täähän aiheutti sen, että porukat oli hirveen stressaantuneita ja tiian, et monet on ollu niinku harkitsemassa lähtöä täältä ja näin, että, et liian kireelle vedettiin kertakaikkiaan.”

Toisen toimittajan mukaan tällainen työvoimapula johti siihen, että Nelosen uutiset joutui tarttumaan lehden valmiisiin juttuaiheisiin sen sijaan, että

televisioimittaja olisi yhdessä työstänyt juttua lehtitoimittajan kanssa parin päivän ajan.

”Meil on nyt niin vähän porukkaa, että ei voida kaheks päivää irrottaa yhtä toimittajaa tekemään sitä seuraavaan päivään, kun meidän pitää aina aamulla miettiä, mitä me tehään ja saman illan lähetykseen saada, ei oo yhtään varaa noissa vuoroissa tällä hetkellä. Ihmisiä on lähteny, mut ei oo palkattu tilalle.”

Tehtaankadulla Nelosen uutisilla oli käytössään suunnitteleva uutistuottaja, josta luovuttiin uudistuksen myötä. Tämänkin koettiin hankaloittavan työtä, koska kukaan ei ollut miettimässä seuraavaa päivää eikä lehden suunnittelusta saatu vielä tarpeeksi irti. Keikoille saatettiin lähteä viimetipassa, kun kuultiin lehden toimittajan olevan jossain tekemässä juttua, joka tuntui televisioonkin sopivalta aiheelta.

Vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinenkään ei pitänyt Nelosen uutisten työvoimatilannetta hyväksyttävänä. Talossa oli hänenkin mielestään liian vähän televisiojuttuihin kykeneviä toimittajia, mikä johti Pentikäisen mukaan siihen, ettei yhdistymisestä saatuja hyötyjä pystytty vielä hyödyntämään. Tilanteeseen odotettiin kuitenkin pian apua, kun lehtitoimittajien perehdytyskurssit käynnistyisivät.

5.13 Uudistunut uutislähetys

Nelosen uutisten uudistuneeseen lähetykseen oltiin yleisesti toimittajien keskuudessa tyytyväisiä. Sen kehuttiin olevan parempi kuin vanha. Pientä moitittavaa kuitenkin löytyi, vaikka joidenkin seikkojen koettiin jo parantuneen ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Yksi huomio liittyi nimenomaan uutisten imagoon. Toimittaja oli huolissaan, mahtoiko katsojakaan käsittää tehtiinkö tässä nyt Nelosen uutisia vai mainostettiinko vain aamun lehteä.

”Että kun meillä ehkä varsinkin lähetysten alkuaikoina niin korostetusti tuli esiin se, että Helsingin Sanomissa sitä ja Helsingin Sanomissa nyt tätä ja huomisaamun Helsingin Sanomista voitte lukea sitten laajemman haastattelun tästä asiasta, niin ehkä itse enemmänkin tuli se pelko että se katsoja, joka katsoo Nelosen uutisia niin se kyllästyy meihin, kun me hoetaan koko ajan, että Helsingin Sanomista nyt sitä, ja Helsingin Sanomista nyt tätä. Se on nyt ehkä laantunut se alkuinnostus hieman, et ehkä ei tunnu niin tarpeelliselta enää korostaa sitä, että me tehdään näitä Helsingin Sanomien uutisia tässä.”

Toinenkin toimittaja ajatteli, ettei seuraavan aamun lehteä kannattanut liikaa mainostaa televisiossa.

”Siis näillähän ei ole mitään merkitystä, et kerrotaan lisää lehdessä. Ei kukaan mee lehtee ostamaan sitä varten tai näin, siit ei oo kauheesti iloo. Se voi jopa ärsyttää katsojia, et nyt ne siellä keskenään puffaa.”

Jatkuva kiire oli johtanut yhden haastateltavan mukaan siihen, että Nelosen uutislähetyksissä oli entistä vähemmän ihmisiä, joiden kautta juttuihin mentiin sisään eli niin sanottuja keissejä. Tällaisia ei yksinkertaisesti ollut aikaa lähteä etsimään.

”Meidän lähetys ei ole sillä tasolla vielä ollenkaan, mihinkä sen pitäis olla niinku näin monen kuukauden jälkeen.”

Uusi lähetys nähtiin myös melko samanlaisena kuin vanha. Yhtä toimittajaa tuntui harmittavan, kun ennen muuttoa uudesta lähetyksestä oli visioitu ihan erilaista kuvaa kuin lähetys maaliskuussa 2013 oli.

”Sillon [ennen muuttoa] puhuttiin, et joku yks juttu ja muut ois muita osioita niin kyl siel edelleen tehään sitä kolmee neljää juttuu lähetykseen, et ei se erotu muista uutislähetyksistä muilla kanavilla mitenkään.”

Toinen toimittaja oli puolestaan iloinen, että lähetykseen tehtiin edelleen perinteisiä uutisjuttuja. Hänen mielestään esillä ollut ”hahmotelma” siitä, että

juttujen määrää olisi vähennetty, olisi tarkoittanut journalistisesti kevyempää lähestymistapaa uutisiin

”Sikäli tää on ollu positiivinen yllätys, että tavallaan toi lähetys on ollu mun mielestä niinku silleen journalistisesti kunnianhimoinen kuitenkin, että pyritään tekemään uutisia ja juttuja ja kattomaan maailman eri kolkat ja niin pois päin, et tavallaan etenkin se oma tontti säily sillee, et saa tehdä edelleen juttuja eikä tarvitse tehdä vaan jotain suoria tai olla joku taustatoimittaja ankkurien uutisjutustelulle tai jotain vastaavaa.”

Erään toimittajan mielestä lähetykset olivat olleet hyviä, napakoita ja tiiviitä uutispaketteja. Myös studiovieraat olivat olleet hänen mielestään hyviä. Toimittajan kuitenkin piti suurena virheenä lähetyksen lopussa olevaa sosiaalisen median ilmiöjuttua. Hänen mielestään Suomessa ei tapahdu niin suuria asioita, että sosiaalinen media kuohuisi joka päivä jostain aiheesta. Toimittaja sanoi loppukevennyksen lässäyttävän koko lähetyksen. Toinenkin haastateltavistani sanoi tuntevansa joskus myötähäpeää lähetyksen lopussa, kun ankkurit jutustelivat jotain kevyempää.

Pari toimittajaa näki studiovieraan käyttämisen ikään kuin pakollisena lähetyksen täyteenä. Toimittajan mielestä joskus studiovieraan kutsuminen tuntui tarpeettomalta. Toisaalta hän tiesi, että toinen vaihtoehto olisi täyttää lähetys toimitetuilla jutuilla, mikä tarkoitti lisää työtä toimittajille. Kollega oli samaa mieltä: koska samalla määrällä toimittajia oli pakko täyttää lähes kaksi kertaa pidempi lähetys, lähetys jäi joskus löysäksi.

”Se et siel on lähes joka päivä studiovieras ni ei välttämättä tai siis se ei oo journalistinen ratkasu vaan se on taloudellinen ratkasu, et sillä saadaan ohjelmaminuutteja täyteen, että tota tätä ei saa sanoa ääneen kovinkaan mielellään, mut sehän on niinku totta, että jos siellä ei ois studiovierasta, ni sillä porukalla sitä lähetystä, minuuttimäärää ei kauheen hyvin pystyis täyttämään.”

Toimittajan lisäsi perään, että oli toki myös hyviä studiovieraita ja vieras kuului ”moderniin tv-ilmaisuun.”

Parissa haastattelussa nousi esiin myös Nelosen uutisten uusi brändi tai se, millaiseksi se oli ajateltu uudistuksen yhteydessä. Erään toimittajan mielestä Nelosen uutisten brändi oli ajettu alas. Sitä ei enää ollut, koska nyt Nelosen skuupit olivat Helsingin Sanomien uutisia. Toimittaja kertoi, ettei hänelle itselleen ollut niin merkitystä kumpaan uutisvälineeseen viitattiin, mutta hän sanoi pohtineensa, mitä Nelosen kanava mahtoi ajatella tällaisesta. Pieni kanava oli kuitenkin saanut näkyvyyttä aina, kun Nelosen uutisten juttuja siteerattiin muissa uutisvälineissä. Nyt tällaisissa skuupeissa viitattiin Helsingin Sanomiin Nelosen sijaan.

Toisen toimittajan mielestä Nelosen uutisten entinen brändi oli säilynyt ja oli hyvä asia, ettei sitä ollut lähdetty muuttamaan. Olisi kestänyt aikansa, että katsojat ja tekijät olisivat sisäistäneet muutoksen.

Yhtä toimittajaa puolestaan huolestutti se, menettäisikö Nelosen uutiset valtakunnan uutisten asemaansa Helsingin Sanomien tuottamana.

”Hesari on paikallislehti, et mitä se uutisten imagoon vaikuttaa, et paikallislehti tekee valtakunnan uutisia. Niin en tiedä, miten katsojat sen kokee, mutta ite ajattelin, et täs voi olla vähän tämmösiä brändäysongelmia.”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kun olin käynyt helmi-maaliskuussa 2013 Sanomatalossa tekemässä tutkimushaastattelut, ymmärsin, että Nelosen uutisten ja Helsingin Sanomien yhdistyminen oli vielä hyvin alussa. Nelosen väen muutosta oli kulunut kolme kuukautta. Olin etukäteen epäillyt, että saattaisin olla liikkeellä turhan aikaisin. Mitään valmista ”tuotetta” ei vielä ollut eikä myöskään uudenlaisia, pysyviä toimintatapoja. Työntekijät eivät osanneet vielä sanoa paljoakaan yhteistoimituksen toiminnasta, koska yhteistyötä lehtipuolen kanssa oltiin vasta virittelemässä. Toimittajien vastauksissa monet ongelmat laitettiin herkästi alkuvaikeuksien piikkiin ja onnistumisetkin olivat pitkälti yksittäistapauksia, eivät hyväksi todettuja rutiineja. Vasta pysyvät toimintatavat kertovatkin Kotterin (1996, 12) mukaan vallitsevasta kulttuurista.

Yritin muistuttaa itselleni, että tutkisin juuri sitä prosessia, joka kahden erilaisen toimituskulttuurin yhdistymiseen liittyy. En yrittäisi selvittää, millaista monimediatyöskentelyä toimitusten yhdistäminen oli saanut aikaan, vaan juuri tällaisen työtavan käynnistämistä. Toimivan monimediatoimituksen kulttuuria olisi voinut tutkia vuoden kuluttua yhdistymisestä, mutta muutokseen liittyvää alun sählinkiä ja kaaosta kukaan ei muistaisi enää tuolloin yhtä elävästi. Tästä syystä tutkimuskohteeni ei mielestäni muuttunut matkan varrella, vaan se terävöityi entisestään. En olisi voinut tutkia Nelosen uutistoimituksen muutosprosessia, jos en olisi mennyt keskelle muutostilannetta.

Ymmärsin haastattelujen jälkeen, ettei Sanomatalossa ollut myöskään tähdätty siihen, että Nelosen uutisten ja Helsingin Sanomien yhteistyö alkaisi heti täydellä teholla. Vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinenkin totesi, että tarkoitus oli ensin vain saada lähetykset pyörimään ja viedä integraatiota pidemmälle jälkeen päin. Parhaimmassa tapauksessa tällaisen toimintatavan valitseminen voi olla palkitsevaa työntekijöille, koska tuolloin he saavat itse olla rakentamassa yhteistyötä luontevasti ja samalla uutta työskentelykulttuuria. Toisaalta tilanne voi tuntua työntekijästä sekavalta ja epävarmalta.

Nelosen uutisten toimittajien asenne yhdistymistä kohtaan oli positiivinen. Heidän mielestään Sanomataloon oli järkevä muuttaa. Uutistoimitusta koskenut muutos oli helppo sulattaa, koska toimittajat ajattelivat, että tämä olisi suunta parempaan. Muutoksen taustalle löytyi siis syy tai motivaatio, miksi toimittajien oli helppo kannattaa sitä. Moni antoi anteeksi alkuun liittyvän kompuroinnin ja luotti vahvasti tulevaisuuteen, vaikka jotkut mainitsivatkin pettyneensä jo joihinkin asioihin. Toimittajien puheista sai kuvan, että he odottivat oman työnsä, jos ei helpottuvan, niin ainakin muuttuvan mielenkiintoisemmaksi uudistuksen myötä. Helsingin Sanomien uutisorganisaatioon kuulumisen nähtiin myös nostavan oman työn arvostusta ja mahdollisuuksia edetä uralla tai vaihtaa työtehtäviä. Vanhassa paikassa Tehtaankadulla uutisten tulevaisuus oli näyttänyt epävarmemmalta. Tämän takia tähänkin muutokseen motivoi uhka ja hyöty, kuten organisaatiomuutosta tutkineet ovat korostaneet (esim. Valpola 2004, Rubenowitz 1985, Erämetsä 2003, Schein 2001).

Esimiehet ja toimittajat tuntuivat ymmärtäväsiltä toisiaan kohtaan. (Ainoastaan uuden tekniikan valinnassa toimittajien pinna oli kireällä esimiehiä kohtaan, mutta tämän ei nähty liittyvän toimitusten yhdistämiseen, joten en puutu näihin näkemyksiin enempää.) Esimiehet tiesivät niistä asioista, jotka toimittajat kokivat hankaliksi. Esimerkiksi Mikael Pentikäinen ei pitänyt hyväksyttävänä työvoimapulaa, joka televisiotoimituksessa vallitsi helmi-maaliskuussa 2013. Johdon tukea muutosprosessin keskellä korosti myös organisaatiopsykologi Rubenowitz (1985). Työntekijät eivät saisi jäädä yksin muutosten keskelle. Toimittajat puolestaan yrittivät ymmärtää, mitä uudistukseen liittyvillä ratkaisuilla oli haluttu saavuttaa, kuten osastojoolla tai uutissuunnittelijasta luopumisella.

6.1 Toimituskulttuurien sovittaminen yhteen ei ole helppoa

Vanhasta työpaikasta Tehtaankadulta toimittajat kaipasivat tiivistä ilmapiiriä, nopeaa päätöksentekoa ja notkeaa toimitusta. Helsingin Sanomat tuntui heistä jäykemmältä ja hierarkkisemmalta. Yhdistymisen tuomista hyödyistä huolimatta

ainakin osa toimittajista olisi mielellään noudattanut vielä Sanomatalossakin entisiä työskentelytapoja. Nuoressa organisaatiossa työntekijät pitävät Scheinin (2001, 115) mukaan usein tiukasti kiinni omasta kulttuuristaan. Tämä johtuu siitä, että heidän joukossaan – aivan kuten Nelosen uutistoimituksessakin – on usein henkilöitä, jotka ovat olleet mukana organisaation perustamisesta saakka. He ovat olleet siis luomassa kyseistä kulttuuria ja sen mukaisia käytäntöjä. Työntekijät ovat itse todenneet käytetyt toimintatavat hyväksi.

Vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinen kehui Nelosen uutisten ja Helsingin Sanomien toimituskulttuureita yllättävänkin samanlaisiksi. Scheinin (2001, 196, 200–201) mukaan kypsälle organisaatiolle puolestaan tämä on juuri tyypillistä, koska on helpompi ajatella, että toinen osapuoli on tuttu. Tällaisen oletuksen kanssa yhteistyön rakentaminen tuntuu sujuvammalta (Schein 2001, 196). Olisi kuitenkin hyvä, että esiin nostettaisiin eroja, jotta ne eivät tulisi esiin liian myöhään ja aiheuttaisi näin vaikeuksia ymmärtää, miksi toiset, niin tutut henkilöt toimivat eri tavalla. Niin kauan, kun televisiotoimittajat esimerkiksi kokevat, ettei osastokokouksista ole heille hyötyä, he tuskin ryhtyvät käymään niissä aktiivisemmin. Uudesta työskentelytavasta ei voi tulla pysyvä ennen kuin organisaation jäsenet ovat todenneet sen paremmaksi kuin entisen (Schein 2001, 203).

Vaikka virallisesti Nelosen toimittajat olivat nyt Helsingin Sanomien toimittajia, yhteiseen identiteettiin oli vielä matkaa. Kuten Valpola (2004, 191) totesi, yhteinen identiteetti kuuluu yleensä niille, joilla on yhteinen historia ja yleensä myös yhteinen nimi. Halu toimia yhdessä ja into olla osa Helsingin Sanomia varmasti edesauttavat yhteisen identiteetin rakentumisessa. Mutta menee vielä pitkään, ennen kuin suurtoimituksen historia on niin pitkä, että toimituksella on yhteinen identiteetti.

Toimittajien vastauksissa valitettiin kiirettä ja työtahtia, joka johtui televisiotoimituksen työvoimapulasta. Lähetysaikaa oli pidennetty, mutta väkeä ei ollut aikaisempaa enempää sitä täyttämässä. Tällainen sai ihmettelemään, miksei pidemmän lähetyksen toteuttamiseen ollut varauduttu paremmin. Sanomatalosta olisi voinut etukäteen kartoittaa televisiotyötä osaavien toimittajien reservi ja

käyttää heitä Nelosen uutistoimituksen apuna. Eero Hyvönenkin myönsi tämän ja sanoi, että tällaiset lehtitoimittajat tulisi etsiä käsiin ja saada apuun.

Muutto Sanomataloon tuntui muutenkin melko vähän valmistellulta toimittajien kannalta, jopa kuin hypyltä kylmään veteen. Miksei televisiotoimituksessa voitu säilyttää joitain vanhoja käytäntöjä Tehtaankadulta siihen saakka, kunnes yhteistyö Sanomatalossa olisi ollut toimivampaa? Tämä olisi pehmentänyt laskua tehdä uutta lähetystä uudella tavalla. Olisiko esimerkiksi Nelosen uutisissa aikaisemmin käytössä ollut suunnitteleva uutistuottaja pitänyt säilyttää ainakin alkuajoiksi? Helmi-maaliskuussa 2013 televisiotoimittajat kävivät vielä hyvin vähän osastokokouksissa, jotta he olisivat voineet seurata tarkemmin oman osastonsa suunnittelua. Nyt sopivia juttuaiheita saattoi jäädä tekemättä, koska Nelosen toimitus ei tiennyt ajoissa suunnitelmista. Jotkut toimittajista olivat myös sitä mieltä, että lehden uutistarjontaa pidettiin tärkeämpänä eikä talossa osattu ajatella vielä monikanavaisesti. Helsingin Sanomat oli kyllä tehnyt uutisia jo aikaisemmin lehden lisäksi verkkoon ja radioon, mutta televisio oli sille uusi väline.

Monimediatoimituksen käynnistämistä olisi voinut helpottaa myös se, että Nelosen uutistoimitus olisi säilynyt Sanomatalossa omana osastonaan ainakin muutosprosessin alkuajan. Televisiotoimittajille olisi voitu jakaa tästä huolimatta omat vastualueensa lehden osastojen mukaan. Vanhan yhteisön kanssa uudessa ympäristössä toimitus olisi saanut enemmän tukea toisistaan kuin he nyt saivat ripoteltuina Sanomatalon eri kerroksiin. Syy sille, miksei näin tehty, on myös helppo ymmärtää: yhteistyö haluttiin polkaista kunnolla käyntiin sijoittamalla televisiotoimittajat omille osastoilleen ja saamalla näin tehokkuutta suurtoimitukseen. Seuraamalla oman osastonsa juttusuunnitelmia, televisiotoimittajan toivotaan pitävän Nelosen uutiset kartalla kyseisen osaston projekteista. Televisiotoimituksen taivuttaminen lehtityön kulttuuriin ei ole kuitenkaan yksinkertaista, koska näitä kahta mediaa tehdään niin eri tavoin. Television uutislähetysten on elettävä siinä hetkessä ja se vaatii toimitukselta tarvittaessa hyvinkin nopeaa toimintaa. Juttuaiheita voi ammentaa omalta kotiosastolta, mutta toimittajan ei pidä jäädä lehtitoimituksessa yksin jutun suunnittelun kanssa. Tämä voi vaikuttaa jutun laatuun. Nelosen uutistoimituksen

vanhaa työyhteisöä onkin vaarallista väkisin korvata uusilla osastoilla ja yrittää näin saada televisiotoimittajat toimimaan lehtitoimituksen tapojen mukaan. Väkisin tehdyistä kulttuurimuutoksista varoitti myös Kotter (196, 136). Televisio- ja printtitoimitusten kulttuureiden kannattaisi sen sijaan sulaa yhteen, kuten Aro kehottaa (2002, 48). Uusi monikanavatoimitus tarvitsee uudet yhteiset toimintatavat, joita varten voidaan ottaa mallia molempien kulttuurien parhaista puolista.

6.2 Tuleeko hyvä vai paha kakku?

Olennaista televisiotoimittajien kannalta oli seuraavaksi se, miten nopeasti suurtoimitus lähtisi todella toimimaan, jotta toimittajat jaksaisivat olla innostuneita uudistuksesta. Samalla koko mediatalon kannalta tärkeää oli, miten hyvin televisiotoimitus saatiin integroitua muun toimituksen kanssa. Nelosen uutisten työvoimapulaan tartutaan toivottavasti tosissaan, jotta työ muuttuu mielekkäämmäksi. Toimittajien innosta päästä osaksi Sanomataloa kannattaisi pitää kiinni, koska se motivoi heitä rakentamaan toimituksesta tehokkaampaa monimediakoneistoa. Motivaatiota varten uudesta työpaikasta tarvitaan positiivisia kokemuksia (Jokisaari 2002, 80–81). Myös teknisten ongelmien ratkaiseminen olisi ensisijaista, jotta televisiotyötä vasta kokeilevat lehtitoimittajatkin voisivat nauttia monimediallisesta tekemisestä. Tuleviin linjauksiin vaikuttaa varmasti se, kuka valitaan Helsingin Sanomien uudeksi vastaavaksi päätoimittajaksi. Sanomatalossa tapahtui suuri myllerrys juuri ennen kuin tämä tutkimus meni painoon kesällä 2013. Mikael Pentikäinen erotettiin tehtävästään ja seuraajasta ei vielä ollut tietoa.

Helmi-maaliskuuhun 2013 mennessä suurtoimituksen tuottamia hedelmiä olivat sekä toimittajien että esimiesten mielestä ennen kaikkea Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajien tarjoama apu televisiouutisille sekä lehtitoimittajien käyttäminen asiantuntijoina uutislähetyksissä. Myös taustatyössä Sanomatalon suuresta toimittajajoukosta oli opittu hyötymään jossain määrin. Tehokkaampaa yhteistyötä hidasti erityisesti lehtitoimittajien kyvyttömyys ymmärtää television

tekemisen työprosessia. Sopivista aiheista ei aina ymmärretty vinkata, materiaalin haalimisessa ei osattu auttaa tai television tuotantotahtia ei hahmotettu. Tästä syystä Nelosen toimitus jäi edelleen melko itsenäiseksi puurtajaksi Sanomatalon sisään. Toisaalta televisiotoimittajienkin olisi opittava tarttumaan siihen mahdollisuuteen, että heidän ympärillään oli nyt sellaista apua, jota kannattaisi hyödyntää.

Eero Hyvösen näkemys siitä, miten Sanomatalossa tehtäisiin monimediallista journalismia ei vaikuttanut siltä, että se kuormittaisi televisiotoimittajia nykyistä enemmän. Tarkoituksena ei ollut, että yksi toimittaja työstäisi jutut kaikkiin välineisiin, vaan että lehtitoimittaja voisi ottaa keikalla haastatteluja myös televisiojuttua varten, mutta varsinaisen tv-jutun tekisi televisiotoimittaja. Hyvösen sanoin: tuoko sellainen edes lisätöitä printtitoimittajalle, kun haastattelut lehteä varten tehdään joka tapauksessa? Kysymys on enemmänkin lehtitoimittajien asenteesta, joka tuntui kyllä olevan kohdallaan, koska lehtitoimittajien televisiotyön perehdytysjaksoille oli tunkua. Tässäkin voi nähdä, että aika on kypsä monikanavaiselle mediatalolle, jossa monitekeminen koetaan rikkaudeksi. Jos ilmapiiri todella oli Sanomatalossa yhtä innostunut kuin tutkimushaastatteluissani tuli ilmi, lähes kymmenen vuoden aikana oli tapahtunut paljon. Monimediallisuutta ei enää nähty epäilyttävänä kokeiluna, vaan se oli muuttunut tarpeelliseksi, välttämättömäksi ja ehkä jopa ihailtavaksi ominaisuudeksi. Martta Niemisen (2006, 105) tutkimuksen mukaan vielä vuonna 2004 Helsingin Sanomien toimittajat suhtautuivat varauksella räväköihin Nelosen uutisiin. Yhteistyö televisiotoimituksen kanssa koettiin uhkavaksi Helsingin Sanomien brändin takia. Samoin Kauppalehden Talousuutisten toimituksessa oli ollut vuosituhanen alussa selkeä jako printtitoimittajien ja televisiotoimittajien välillä (Uotila 2012).

Lehtitoimittajien koulutusta pidettiin Sanomatalossa tärkeänä. Koulutus on tarpeen, koska esimerkiksi televisiohaastattelun tekeminen on täysin erilaista kuin lehteä varten tarvittavan haastattelun tekeminen. Lehtihaastattelussa jutustella voi enemmänkin, kun televisiota varten on paras ottaa ytimekkäät, lyhyet vastaukset, koska nauhojen purkaminen vie muuten ikuisuuden. Varsinkin, jos nauhaa katsoo toimituksessa toinen henkilö, joka ei ole itse ollut paikalla haastatteluhetkellä.

Lehtitoimittajien koulutuksen taso voi vaikuttaa Nelosen uutisten tasoon tulevaisuudessa. Tärkeää on myös taitojen ylläpitäminen. Jos lehtitoimittaja joutuu tarttumaan mikrofoniiin kerran vuodessa, kynnyks voi kasvaa ja työn laatu kärsiä.

Toinen asia, jota esimiehet korostivat, oli lehtitoimittajien vapaaehtoisuus televisiotyöhön. Tämäkin on tärkeää työntekijöiden kannalta, mutta toisaalta, voidaan puhua puhtaasti vapaaehtoisuudesta, kun media-alalla ei välttämättä enää tänä päivänä ole muuta mahdollisuutta selvitä kuin osaamalla kaikkea. Osa lehtitoimittajista saattaa siis kokea, että televisiota on pakko oppia tekemään, jos haluaa varmistaa työllisyytensä Sanomatalossa myös jatkossa.

Hyvösen tavoitteleva monimediallinen toimintatapa vaatii yhtä paljon työvoimaa kuin nytkin, mutta se helpottaisi nimenomaan televisioimittajien työtä.

Toimitusten yhdistämisellä oli haettu päällekkäisten töiden vähentämistä ja näin resurssien paranemista. Media-alan nykytilanteessa epäilyttä, onko tällaiseen, ihanteelliselta kuulostavaan työtapaan varaa edes Helsingin Sanomilla. Kun kaksi työntekijää ei enää tee päällekkäistä työtä, toinen voidaan tuntea tarpeettomaksi. Ja jos väkeä joudutaan vähentämään säästöjen takia, työmäärä voi samalla lisääntyä jokaista toimittajaa kohtaan. Pahimmassa tapauksessa joudutaan siihen tilanteeseen, että yksi toimittaja tekee kuitenkin jutut televisioon, lehteen ja verkkoon saman päivän aikana. Siitä taas ei seuraa muuta kuin loppuunpalaneita työntekijöitä ja heikkolaatuista journalismia.

Kun Sanomatalon uutistehdas pääsee kunnolla vauhtiin, on kiinnostavaa, miten yksittäisestä uutisaiheesta saadaan leivottua riittävän erilaisia näkökulmia ja uutta kerrottavaa niin verkkoon, illan televisiolähetykseen kuin aamun lehteenkin. Eräs haastattelemistani toimittajista oli myös pohtinut, miten niin suuria uutistapahtumia edes riittää Suomen kokoisessa maassa.

”Ei oo ehkä helppoa sillä tavalla, kun tuntuu, että joka päivä Suomessa on ehkä yks tai kaks oikeesti isoa uutista, joita käsitellään, että miten niistä riittää uutta kerrottavaa sitten kaikille eri jakelukanaville.”

Jälkeenpäin ajateltuna, olisi ollut mielenkiintoista kuulla haastateltavilta enemmän ajatuksia siitä, miten he kokevat yhdistymisen hyötyjen ja haittojen vaikuttavan journalismiin. Mitä tällainen toimitusyhteistyö voi tarjota journalismille parhaimmillaan tai pahimmillaan? Vaarana on, että uutistarjonta samankaltaistuu, kun Nelosen uutisilla on nyt sama uutisarkku käytettävissään kuin Helsingin Sanomilla. Kun aikaisemmin katsoimme televisiosta illalla itsenäiset Nelosen uutiset, nyt saatamme lukea aamun Helsingin Sanomista samat aiheet. Näkökulmat voivat jäädä suppeiksi. Tätähän on pidetty nimenomaan konvergenssin hättävänä vaikutuksena. Nyt jo Helsingin Sanomien paperiversio muistuttaa pitkälti verkkosivujen tarjontaa, mikä voi saada lukijan punnitsemaan, kannattaako uutisia enää seurata molemmista kanavista. Hannu Olkinuoran (2007) epäily siitä, että ihmiset menettävät mielenkiintonsa samojen uutisten seurantaan eri välineistä, voi olla hyvinkin aiheellinen. Kiinnostavaksi kysymykseksi nousee myös se, miten kaikille uutistuotteille riittää tarpeeksi käyttäjiä? Onko yleisöllä halua katsella netissä pienoisdokumentteja, joita Helsingin Sanomien toimittajat ovat tehneet tai tarvetta seurata aiheesta tehtyä keskusteluohjelmaa?

Yksi televisiotoimittajista vertasi Sanomatalon tilannetta leivontakulhoon, johon oli nyt kaadettu kaikki tarvittavat ainekset. Enää tarvittiin vain sekoittaja. Jos kaikki tämä journalistinen taito osataan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla, valmistumassa voi olla hyväkin kakku. Parhaimmillaan Sanomatalon uutistehdas suuntaa resurssinsa oikein. Toimittajille jää aikaa tehdä tutkivaa ja huolellista journalismia. Jokaisen uutistapahtuman yhteydessä suunnitellaan sille sopiva julkaisumuoto. Uutisia ei monisteta jokaiseen välineeseen, vaan jalostetaan erilaisiksi tietopaketeiksi. Kaikki Sanomatalon välineet tukevat ihannetapauksessa toisiaan ja muodostavat yhdessä monimediallisen kokonaisuuden uutisten kerronnassa. Talossa on monimediatoimittajia, jotka pystyvät keräämään materiaalia kaikkia kanavia varten kuormittamatta itseään kuitenkaan liikaa. Sähköinen media tarvitsee myös toimivan tekniikan, joka auttaa toteuttamaan journalistiset kertomukset tarinoiksi, joita yleisö haluaa seurata.

Paljon on vielä muuttumassa Sanomatalossa. Tutkimusaiheeni janoaakin toista tutkimusta vuoden kuluttua. Silloin esiin voisi tulla totuus siitä, miten tällainen

suurtoimitus toimii, mitä se on vaatinut, ja mitä antanut toimittajille, yleisölle ja journalismille.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Aro, Antti. 2002. Yritän vain hoitaa omaa tehtävääni: työelämän muutokset ja työhyvinvointi. Helsinki: Edita.

Aro, Jessikka. 2011. Uutisia uudella tavalla. *Journalisti* 2011(20). 6–7.

Aslama, Minna & Kivikuru, Ullamaija. 2003. Tyyntä myrskyn edellä? Teoksessa Nordstreng ja Osmo A. Wiio (toim.) *Suomen Mediamaisema*. Vantaa: WSOY. 277–299.

Aslama, Minna & Wallenius, Jaana. 2003. Suomalainen tv-tarjonta vuonna 2002. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 40/2003. 87–94. Viitattu 18.12.2012 http://www.lvm.fi/files/40_2003.pdf

Erämetsä, Timo. 2002. *Myönteinen muutos*. Helsinki: Tammi.

Hansén, Aino-Maria. 2000. *Viestintäalan kehitystrendit, ammatit, osaamisvaateet ja työvoiman tarve 2000-luvun kynnyksellä*. Helsinki: Graafisen teollisuuden liitto.

Heinonen, Ari. 1999. Into, antaumus ja tehokkuus. Teoksessa Mari Maasilta (toim.) *Journalismin muutoskaruselli*. Tampere: Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. 4–12.

Heinonen, Ari & Raittila, Pentti 2005. Viestintäammattien muutoksen askelmerkkejä. Teoksessa Pentti Raittila & Ari Heinonen (toim.) *Katsauksia muuttuviin viestintäammatteihin. Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet – hankkeen osaraportteja*. Tiedotusopinlaitos. Tampereen yliopisto. Julkaisuja. Sarja C 38/2005. 7–13.

- Helle, Merja. 2009. Journalistisen työn muutos. Teoksessa Esa Väliverronen (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus. 91–111.
- Hellman, Heikki. 1999. From Companions to Competitors. The Changing Broadcastig Markets and Television Programming in Finland. Acta Universitas Tampereensis 652. Tampere: University of Tampere.
- Herkman, Juha. 2005. Kaupallisen television ja iltapäivälehtien avoliitto. Median markkinoituminen ja televisioituminen. Tampere: Vastapaino.
- Herkman, Juha. 2009. Journalismi markkinoilla. Konserni- ja mediajournalismia. Teoksessa Esa Väliverronen (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus. 32–49.
- Hietala, Veijo. 1996. Ruudun hurma. Helsinki: Yleisradio.
- Hirsjärvi, Sirkka. & Hurme, H. 2006. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hujanen, Taisto. 2007. Suomalaisen television ohjelmatyypit ja lajit. Puhtauden vaalintaa ja rohkeita sekoituksia. Teoksessa Juhani Wiio (toim.) Television viisi vuosikymmentä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 115–133.
- Hytönen, Timo. 2010 Käenpoika journalismin pesässä. Monimediaalisen uutisjournalismin mahdollisuus – tapauksena Yleisradion alueelliset uutiset. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Lisesiaattitutkielma.
- Hyvönen, Eero. 2012. Media on uudistunut hitaasti ja harvoin. Helsingin Sanomat 30.12.2012. A2.
- Jokisaari, Markku. 2002. Työelämään siirtyminen. Teoksessa Katariina Salmela-Aro & Jan-Erik Nurmi (toim.) Mikä meitä liikuttaa. Keuruu: PS-Kustannus. 67–83.

Jouppi, Elina, Rask, Anne & Ristola, Petra. 2005. Television uutistoimittaja – harrastelija, moniosaaja, yrittäjä. Teoksessa Pentti Raittila & Ari Heinonen (toim.) Katsauksia muuttuviin viestintäammatteihin. Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet –hankkeen osaraportteja. Tiedotusopin laitos. Tampereen yliopisto. Julkaisuja. Sarja C 38/2005. 46–62

Jyrkiäinen, Jyrki. 1997. Televisio, radio ja sanomalehti ensi kerran saman katon alla. Tiedotustutkimus 20(2). 91–94.

Jyrkiäinen, Jyrki. 2008. Journalistit muuttuvassa mediassa. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja. Sarja B50/2008.

Jyrkiäinen, Jyrki & Savisaari, Eero. 1994. Sanomalehdistön nykytila. Teoksessa Kaarle Nordstreng ja Osmo A. Wiio (toim.) Joukkoviestintä Suomessa. Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset.

Kaarlela, Miia 2004. Miten tehdään tv-kanava kohderyhmälle? Nelosen ohjelmisto 1997–2003. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Pro gradu - tutkielma.

Kantokorpi, Otso. 2013 Kuinka elämänikapitalismin henkisenä ammattihoorana yhtäkkisesti lakkasi. Otsi Kantokorven blogi Alaston kriitikko. 6.4.2013. Viitattu 9.5.2013 <http://alastonkriitikko.blogspot.fi/2013/04/kuinka-elamani-kapitalismin-henkisena.html>

Kasvio, Antti. 1994 Uusi työn yhteiskunta. Suomalaisen työelämän muutokset ja kehittämismahdollisuudet. Helsinki: Gaudeamus.

Kivikuru, Ullamaija. 1999. Kenen asialla olet, journalismi? Teoksessa Vesa Kärkkäinen (toim.) Printtivoimaa. Savo-Kainuun Journalistiyhdistys 75 vuotta. 8–13.

- Kolari, Erja. 2009. Toimittajasta tuottajaksi. Sanomalehden toimitustyö muutoksessa. Teoksessa Esa Väliverronen (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus. 150–167.
- Kotter, John. 1996. Muutos vaatii johtajuutta. Helsinki: Oy Rastor Ab.
- Kunelius, Risto. 2004. Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. 5.–6. painos. Helsinki: WSOY.
- Kunelius, Risto. 1998. Modernin myyntitykit. Teoksessa Ullamaija Kivikuru & Risto Kunelius (toim.). Viestinnän Jäljillä. Helsinki: WSOY. 207–229.
- Lehtovaara, Mimma. 2006. Tärkeintä ei ole päämäärä vaan liike. Kuinka MTV:n ja Radio Novan toimittajat kokivat uuden toimituksen perustamisen ja miten muutoksen johtaminen onnistui. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Lähdenmäki, Ari. 2010. Pieni toimitus, isot uutiset. Journalisti 2010 (8). 11–13.
- Mattila, Pekka. 2007. Johdettu muutos. Avaimet organisaation hallittuun uudistumiseen. Helsinki: Talentum.
- Mattila, Risto. 2006. TV-uutistoimittajan ammattitaitovaatimukset printtimediasta sähköiseen vaihtaneen toimittajan silmin. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Nieminen, Martta. 2006. Me olemme Hesarissa töissä – emme missään konsernissa. Miten yhteistyöhön suhtaudutaan ja varaudutaan? Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Nieminen, Hannu. & Pantti, Mervi. 2009. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Uudistettu painos. Helsinki: Loki-Kirjat.

Näränen, Pertti. 2003. Talous kehittyy, sisältö yhdentyy? Mediakonvergenssi Suomessa. *Journalismikritiikin vuosikirja 2003*, 158–168.

Olkinuora, Hannu. 2006. Minne menet media. EVA raportti. Helsinki: Taloustieto Oy. Viitattu 18.11.2012 http://www.eva.fi/wp-content/uploads/files/1603_minne_menet_media.pdf

Pietilä, A.-P. 2007. Uutisista viihdettä, viihteestä uutista. Media muodonmuutos. Helsinki: Art House.

Pietilä, Veikko. 1995. TV-uutisista, hyvää iltaa. Tampere: Vastapaino.

Raittila, Pentti & Kupari, Katri. 1999. Pakko vai mahdollisuus? Kokemuksia sanomalehtien yhteistyöstä toimittajan näkökulmasta. Teoksessa Mari Maasilta (toim.) *Journalismin muutoskaruselli*. Tampere: Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. 14–33.

Ridell, Seija. 1998. Tolkullistamisen politiikkaa. Televisioutisten vastaanotto kriittisestä genrenäkökulmasta. Tampere: Tampereen yliopisto.

Rubenowitz, Sigvard. 1985. *Organisaatiopsykologia*. Espoo: Weilin+Göös.

Salokangas, Keijo. 2001. Keski-Suomen alueellisten tv-uutisten ja Radio Keski-Suomen yhteistyön rakentaminen, toteutuminen ja tulevaisuus sekä toimittajien asenteet yhteistyötä kohtaan. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.

Schein, Edgar. H., 2001. Yrityskulttuuri – Selviytymisopas: teitoa ja luuloja kulttuurimuutoksesta. Helsinki: Suomen laatu-keskus koulutuspalvelut Oy.

Sederholm, Eeva. 2002. Juttukierrätystä ja konsernijournalismia. Teoksessa Touko Perko, Raimo Salokangas ja Heikki Luostarinen (toim.) *Median varjossa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. *Journalistiikka/Mediainstituutti*. 48–65.

Soramäki, Martti. 2007. Television tuotantotalouden ja tuotantorakenteiden muutos ja sen suhde ohjelmistojen muutokseen. Teoksessa Juhani Wiio (toim.) Television viisi vuosikymmentä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 78–94.

Tiihonen, Marita. 2003. Yhdentymisen toiseksi viimeisellä portaalla. Journalismikritiikin vuosikirja 2003, 139–150.

Valpola, Anneli. 2004. Organisaatiot yhteen. Muutosjohtamisen käytännön keinot. Helsinki: WSOY.

Väliverronen, Esa. 1997. Jokaisessa julkkiksessa asuu pieni toimittaja. Tiedotustutkimus 20(2). 1–3.

Väliverronen, Esa. 2009. Journalismi kriisissä? Teoksessa Esa Väliverronen (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus. 13–31.

Wiio, Juhani. 2003. Televisio. Teoksessa Nordstreng ja Osmo A. Wiio (toim.) Suomen Mediamaisema. Vantaa: WSOY. 114–131.

Sanoman vuosikertomukset, raportit ja uutiset

Sanoman vuosikertomus 2000

Sanoma, 2001. Taloussanomien Nelosen Talousuutisten tuottajaksi. Viitattu 10.6.2013 <http://www.sanoma.com/fi/uutiset/taloussanomien-nelosen-talousuutisten-tuottajaksi>

Sanoma, 2002a. Nelosta katsoo nopea omaksuja. Viitattu 18.12.2012 <http://www.sanoma.fi/tietoa-sanomasta/sanoma-lyhyesti/uutiset/nelosta-katsoo-nopea-omaksuja>

Sanoma, 2002b. Nelosen uutiset ja Kaleva yhteistyöhön Pohjois-Suomen uutisoinnissa. Viitattu 10.6.2013 <http://www.sanoma.com/fi/uutiset/nelosen-uutiset-ja-kaleva-yhteistyohon-pohjois-suomen-uutisoinnissa>

Sanoman vuosikertomus 2003

Sanoma, 2004. IS Urheilu-uutiset aloitti Nelosella Viitattu 10.6.2013
<http://www.sanoma.com/fi/uutiset/urheilu-uutiset-aloitti-nelosella>

Sanoma, 2005. Nelonen ja Helsingin Sanomat yhdistivät voimansa online-uutistoiminnassa. Viitattu 10.6.2013 <http://www.sanoma.com/fi/uutiset/nelonen-ja-helsingin-sanomat-yhdistivat-voimansa-online-uutistoiminnassa>

Sanoma View 2011. Sanoman vuosikertomus. Viitattu 18.11.2012
<http://hugin.info/3123/R/1591162/500027.pdf>

Sanoma, 2012. Sanoma News lyhyesti. Viitattu 18.12.2012
<http://www.sanoma.fi/tietoa-sanomasta/sanoma-news/sanoma-news-lyhyesti>

Alma Median tiedotteet ja vuosikertomukset

Alma Media, 1999. MTV Oy:n ja Kauppalehden omistama yhtiö tuottaa MTV3-kanavan talousuutiset 1.10.1999 alkaen. Lehdistötiedote 26.8.1999. Viitattu 13.1.2013.
<http://www.almamedia.fi/medialle/tiedote/mnAdo4ILR6e3l9aYwx5p9w/mtv-oy-n-ja-kauppalehden-omistama-yhtio-tuottaa-mtv3-kanavan-talousuutiset-1101999-alkaen/>

Alma Media, 2000. MTV kehittää uutisorganisaatiotaan. Lehdistötiedote 25.9.2000. Viitattu 17.1.2013
<http://www.almamedia.fi/medialle/tiedote/X4jMEzVrTX2FoDcdL3e6Mw/mtv-kehittaa-uutisorganisaatiotaan/>

Alma Media, 2001. Kauppalehden toimitus monikanavatoimitukseksi.
Lehdistötiedote 18.12.2001. Viitattu 13.1.2013.
<http://www.almamedia.fi/medialle/tiedote/117WhUafTjWcYEwk5166AA/kauppalehden-toimitus-monikanavatoimitukseksi/>

Alma Media, 2003. Vuosikertomus 2002. Viitattu 13.1.2013.
<http://web.lib.hse.fi/FI/yrityspalvelin/pdf/2002/Falma2002.pdf>

Alma Media, 2009. Kauppalehden Talousuutiset MTV3-kanavalla loppuvat.
Lehdistötiedote 9.3.2009. Viitattu 13.1.2013.
<http://www.almamedia.fi/medialle/tiedote/9-Tfc7dMS5iW1U4QtOITdA/>

Haastattelut

Hyvönen, Eero 26.2.2013

Nelosen uutistoimittajat helmi-maaliskuussa 2013

Pentikäinen, Mikael 26.2.2013

Uotila, Panu 13.12.2012

LIITE 1: Sanoma Newsin organisaatiokaavio

Sanoma News

